БИБЛИОТЕКА СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Арадувл 1923 шера дена

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 16 (2868). | Ера, 6 февраль, 1964 шу. | Мах 2 кап.

ДИКАЧА ГIУЛАКХА— ШЕРРА НИКЪ

Кастта хургйолча КПСС ЦК Пленума сийна шерра социалистически якъ а йоаржаь, семилетка ялхлагIча шера декхараш хапал хьалха кхоачашдара чуйнина къахьегаш ба вай республика юртбоахама къахьегамхой. Лаьттан хIара гектара тIара дукхагIа пайда эцара тIадерзадьад цар шоай деррига нилаш. Юртбоахама интенсификаци яра балха юкъе лоархIамегIа моттиг дIалоацаш дола гIулакх да тIехьадуса боахамаш хьалха латтарий боарамга кхоачадар. Из дика кхета а деш, республика юртбоахама къахьегамхоша дуккха балхаш даьд тIехьадуса боахамаш ца хилийтара. ХIанз, чуйнина бIаьстанна кийчо еча хана колхозашка, совхозашка хIара дейна пайдане гIулакхаш вIаштIехьдоах тIехьалатта боахамаш хьалха латтарашна нийсдара. Цу балха юкъе юртбоахама къахьегамхоша хьалхле лелаю новкъоста Н. С. Хрущева даьча хьехамашца.

IалаьмAте дика гIулакх дIадоладьад укх денощка Урус-Мартана производствении управленерча «Красноармейский» совхоза коммунистически къахьегама цIи лелаеча нов. Кагерманов Оалкъазара тракторно-полеводчески бригада коллективо. Вайна ховш долчча тайпара, нов. Кагерманова бригада дуккхача хана дена доккхий толамаш доахаш хьайоагIаш я. Доккхий декхараш тIаийцад цо укх шера а. Бакъда, коммунистически къахьегама цIи лелаю коллектив тоъам беш яц дукхьал шийна толамаш карагIдувларах.

Нов. Кагерманова бригада механизатораша шефство лелайора тIехьалаттача № 3 йолча бригадана. Тайп-тайпара новкъосталаш дора цар болх тоабара. Бакъда, бокъонца вIаштIехьдалацар болх тоабе, бригада хьалха санна тIехьалаттар. ТIаккха механизатораша лаьрхIар шоай новкъостал эргадаккха. Укх денощка соцам бир цар № 3 йола бригада шоайчох хьатоха. Из гIулакх могадир совхоза а производствении управлене а кулгалхошта.

Атта гIулакх дац механизатораша шоашта тIаийцар. ТIехьалатташ хиннача бригаде болх беш 30 саг ва, 1000 гектар лаьтта да. ВIашагIтехе бригада йоккха я. Геттара гонза вIаштIехьбаккха беза болх, дIахо а бригада коммунистически къахьегама цIи лелаергйолаш хилийтара. Механизатораш бIубенна ба из гIулакх шоашта карагIдаргхиларах. Кердача хьалашка цхьадола балхаш де аттагIа а хургда тхона, йоах цар. ДикагIа пайда эцалургба лаьттах, техниках.

ВIашагIтехача бригадо хIанз керда социалистически декхараш тIаийцад: хIара гектара тIара 22 центнер гурахьа дуъ елат, 25 центнер горох, 220 центнерал кIезигагIа йоаццаш шекара свекла чуэца, продукци йоаккхаш дIабода мах планах лаьрхIачул 5 процент лохбе, иштта кхы а.

Уж беккхоккаме декхараш кхоачашдара лерттIа пайда эца беза минеральни органически удобренеех, лаьтташка хиш декха деза, лакхъе еза лаьттан культура а. Уж балхаш чуйнина деш ба хIанз механизатораш.

IалаьмAте боккха лоархIам болаш гIулакх да нов. Кагерманова бригада коллективо дIадоладьар. Из иштта хилар белгал а доаккхаш, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрос могаяьй нов. Кагерманова бригада инициатива хIаьта ерригача парткомашта, производствении управленешта юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта, колхозий, совхозий кулгалхошта тIа а диллад юртбоахама къахьегамхошта юкъера кхетама болх чIоагIбар, коммунистически къахьегама цIи лелаеча нов. Кагерманова бригада дIадоладаь гIулакх шерра доарждар. Цу гIулакхо торо хулийтаргьи коммунистически къахьегама цIи яккхара лоаттабу къовсам шерагIа боаржабе. хIаьта цуи ларда тIа тIехьаюса бригадаш, фермаш, отделенеш хьалха латтарий боарамга кхоачае.

Нов. Кагерманова республика цIи хезача маккашка кхайкарал даьд тIехьалаттача коллективашта новкъостал де аьнна. Шеко яц цар из гIулакх хьаллоацаргхиларах. Бакъда, тIехьадусача боахамашта деш дола новкъостал тайп-тайпара хила йиш я.

Укх тайпара шефство лелае лаьрхIад Сунженски производствении управленерча «Победа» яхача колхозо «Ленина никъ» яхача колхоза. Боахам тоабара дуккха новкъостал даьд цо хIанзале а. ХIанз «Ленина никъ» яхача юртбоахаме артела къахьегамхоша лаьрхIад шоай колхоза правлене штате воацача членалла харжа «Победа» яхача колхоза председатель нов. Емельянов, хIаьта иштта хоржаргва лоаман колхоза председатель нов. Шадиев «Победа» яхача колхоза правлене а. ТIаккха уж ши председатель цхьацца йолча хана эргI-эргIах дIаюха а водаш колхозашка болх беш хургва. Цу гIулакхо боккха пайда лургба.

Укх шера Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта хьалхашка доккхий декхараш латт. Республика декхарийла я 30 миллион пунтал кIезигагIа доаццаш ялат, 81 эзар тонн баьца дааргаш, 200 эзар тонн шекара свекла чуэца, иштта кхы балхаш де.

Уж декхараш толамца кхоачашдара ерригa торонаш. инзаш саргагIдаьха къахьегаш хила беза ерригa колхозхой, совхозий болхлой. ТIагIертта къовсам лоаттабе беза тIехьабусаш цхьаккха боахам ца хилийтара. Мамогга хьаьлаца нов. Кагерманова бригадо дIадоладаь сийлахьа гIулакх! Кердача толамашка, юртбоахама къахьегамхой!

ТIЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ ПЛАН

Укх денощка шийй болх дIадолабергболча КПСС ЦК Пленума хьалхарча вахте а этта хьинаре къахьегаш йолча Грозненски химически завода коллективо 101 процент кхоачашъяьй январь бетта валови продукци арахецара план. Дуккхьал электроэнерги, пар, хий кходарна бIаьш эзараш сомаш кхоле а вIаштIехьдаьйнад цун.

КПСС ЦК хургйолча Пленума сийна завода цехий коллективаша шерра йоаржаьча социалистически якъе хьалкара моттиг хьинхар январь бетта план 106,4 процент кхоачашъяьча нов. Кудринске кулгалдеча № 7 йолча цеха технологаша. Январь бетта санна лакхача темпашца болх беш хьайоагIача цеха коллективо планал совгIа бIаьш тоннаш спирт дакхчал йола бедал арахийцай февраль бетта хьалхарча 4 дийнахь а. ДIабахача бетта санна кхоъйа дуккхача маьхе электроэнерги, пар, хий, кхыйола реагенташ.

Кердача шера хьалхарча бетта къьаста хьинаре къахьегаш я нов. Дронкина кулгалду № 32 йолча цеха коллектив. Январь бетта план 104,4 процент кхоачашйир цо. Пленума сийна кхы а лакхара декхараш тIа а ийца хIанз хьинаре къахьегаш ба цеха деррига технологаш.

М. ВОТОВ.

ДУККХАГIА ДIАКХУХЬ МУХЬ

КПСС ЦК февральски Пленума сийна вахте а этта къаьстта дика хьоккхамаш доах Грозненски локомотивай машинисташа. ХIара дейна планал совгIа керда мухь дIа-са кхухь цар укх семилетка ялхлагIча шера. Доккхий къахьегама толамаш даьхад цар январь бетта. 43 эзар тонн мухь дIа-са а бихьа, итташ тоннаш кочча доагор кходаьд.

Каст-каста хоам бу машинисташа нормал совгIа мухь дIабихьаб, аьле. Цу даькъе дикагIа хя йоал машиниста Симонян Павела. Январа бетта Весланера Грозни Грознера Бесланен поезд кхуьйлаш 755 тонн мухь эзаб цо нормал совгIа. Иштта дика къахьег машиниста Колесников Владимира, Тицкий Василе, кхычар.

Грозненски технологиш тIахьехаьа жоп а луш 1964-ча шера кхоачашдара доккхий социалистически декхараш тIаийцар локомотивай бригадаша, цар лаьрхIад шера планал совгIа 700 эзар тонн кочча доагор дIададхьа. Шеко яц цар шоаш дейна дош сийленца кхоачашдергхиларах.

Г. АНОХОВ.

ТЕМПАШ ЛОХ ЦА ЙОЛИЙТАШ

«Грознефта» объединене автобаза шоферий коллективо толамца кхоачашйир соакха мухь дIаюха кхахьара план. ХIаьта уж къахьегама темпаш лох ца йолийташ къахьег цо укх кердача шера а. Автобаза берригача шофераша из тIабахийтта къахьегарах январь бетта план 110 процент кхоачашъяьй.

Терски довкъашка, иштта кхыча лоаман районашка шийла йолаш наькъаш во долаш ха латташехьа а бурув деттача, иштта кхыча моттигашка шийй ханиахьа мухь дIакхухьар цар.

Къахьегама лакхара толамаш доахаш ба шофераш ии. Демильханов, Вайсултанов, Дмитриев, Бочаров, Калинин, Афанасьев, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

САХЬАТО САННА БОЛХ БЕРГБА

«Красный молот» яхача завода дIадахача шера дика къахьийгачарех ба новатораш хьалха латтараш.

Къаьстта дика къахьийгар прессовщика Албогачиев Дауда. Из ца вовзаш тха завода нагахьа болхло хургвац. Завода болхлошта юкъе 1963-ча шера семилетка эгара кьолка кхоачашъаьчарех ва! ва из. 1966-ча шера 15 шера пали толамца хьоччаше дешлаьвад цо.

Дукха ха я цунна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи енна. Шийй хьинар кхо ца деш цу цIера сий дайн лакха лоаттадеш хьавоагIа из. Балхах тIехьайисача участка болх бе эггара хьалха дIавахачарех а ва нов. Албогачиев. 1963-ча шера август бетта болх во долача прессовни цехе ше раьза а хиниа балха вахар из. Дауд балха валехьа цу участке хилнар во сурт дар, болх беш а ца беш а хулар цехера кхо пресс, ремонт а еза дукха штампаш дIа-дьа а кхйса дар. Болх вIаштIехьбаь, кхара деррига шийй хиз тIабахийта оарцагIаьлар Албогачиев Дауд. Цул тIехьа ца бисар дукха дика къахьега болабелар цеха кхы болхлой а. ХIанз цига болх беш 5 пресс я, массайола штампаш тоаь кийча а я. Шийй новкъосташта балха опыт дIалуш дукха къахьег цо. Ше аьнна деш дизза цо кхоачашдергхиларах дог тийша я завода администраци, цеха болхлой. «Тха техника сахьато санна болх бергба»,— аьлар Дауд. Тхо тешаш да из кхоачашхургхиларах.

И. СВЕНТИЦКИЙ,
«Красный молот» яхача завода инженер - нормировщик.

Иштта хила веза оператор

«Старогрознефта» кхоалагIча промысле Шовхалов Абдул-Iазима болх бу ворхIлагIа шу да. Балха хьаенача хьалхарча дийнахьа со волча балха хьахьожаьир из. Керда балха вепача сага мамогга новкъостал дар сий декхар долга а ховш цунна скважинаш, задвижкай трапаш, межкдаьтта лини йовзийташ алх дийнахьа цунца хьинаре къахьийгар аз. Дика Iомайир цо ерригa участок. Цул тIехьагIа ше цхьаь болх бе волавелар из. Хьалхашка латта декхараш дизза кхоачаш а деш хIана цу промысле оператора болх беш ва нов. Шовхалов. Иштта хьинаре цо къахьегарах промысла коллективо чIоагIа сий ду цун. 1958-ча шера дене Старопромысловски къахьегамхой Совета депутаталла шоева харжа хиннаь из. Из балха веча дена Сийлен доска тIа а цун цIи. Даим тIехкхоачашъю цо шийй смена норма. Цунгара масал эцаш иштта къахьега деве кхыча оператораша. КПСС ЦК февральски Пленума сийленца нахъа вахара укх бетта кхы а дикагIа къахьега дош деннад во.

С. ГОРКУШИН,
пенсионер.

ДIадахача шера задани хапал хьалха кхоачашъяьча Азово-Iаьржача форда чкъьарий лувцараша укх шера а толамаш доах.

Сурта тIа: ставрида яха чкъьарий лувца йода Социалистически Къахьегама Турпал Андрей Михайлович Бурлаченко капитан волча «СЧС-1162» яхача сейнера команда

С. Муравьева сурт.
ТАСС фотохроника.

ПЛЕНУМА СИЙНА ЛАЬЦАЧА ВАХТЕ

Юртбоахама техникана ма хулла сихагIа ремонт ю яккха, аьнна Ставропольски края Георгиевски производствении управлене механизатораша даь кхайкарал раьза хинна тIа а кийца сихача темпашца дIадоладир ремонтии балхаш Шаьла производствении управлене «Гудермесский» совхоза механизатораша-ремонтникаша.

Дика хьалаш вIаштIехьдаьхад уккиза механизмаш тоаеча ерригача цехашка, долаш да машиний а механизмай а схемаш тIайола плакаташ, иштта Iалашъяьд ерригa эшаш йола оатхалаш а.

Тракторий двигателаш тоаеш ба коллективе говзагIа бола механизатораш Катаев Iаьлек Лапов Василийн, дукха тIехкхоачашъю цар шоай сменин нормаш, 35—40 мотор тоабаьб царех хIаране ремонт йолаеча дена.

— Трактора дог да ала йиш я моторах, пухуьа къаьстта таркам тIабахийта беза из дика тоабара,— йоах I. Катаева. ЛерттIа тоаца еш цхьаккха двигатель арахийтац цо а цун новкъоста В. Лапова а.

Тракторан детаеча двигателашта ремонт еш ва коммунистически къахьегама ударник вола И. Владимиров. Тешаме чакхдоаких цо шийца тIаьийла декхар, тIехкхоачашъю сменин нормаш.

Доккхий къахьегама толамаш доах коммунистически къахьегама ударниках, аьнна, цIи дакхара къовсам лоаттабеш волча слесара Цыганков Дмитрен Бузуркаев Аьхьядея, геттара дика дархI цар баь болх мастерской коллективо. Иштта дика ремонтникаш ба оал В. Резвановх, П. Зотьевх, П. Абубакаровх.

ТIехника кхоачашцу шоай декхараш юртбоахама инвентарь тоаеча болхлоша В. Ахьмадова, М. Темирбулатова, П. Болатханова, А. Шамаева, дукха кхычар а.

Укх кварталe тоае езаче 46 тракторах хIанзза а тоаь кийчай 46 трактор. Ремонт е езаш кхы цIи трактори ялаташ чуэцаш йола массехк комбайнш мара яц. Тоаь кийчай ерригa юртбоахама инвентарь а. 10 февралега кхача, лехьа чакхъяргья ерригa ремонт, оаха из кхобергбац КПСС ЦК февральски Пленума къахьегама совгIаташца хайъа дахара, доах механизатораша.

М. ЛЫКОВ.

ДУККХАГIА ШУРА

КПСС Централъни Комитета феврале хургйолча Пленума сийленца накъабахара тIабийрза къа а хьегаш шура яккхара январь бетта план дика хамаьхал а доалаш кхоачашъяьй Наурски производствении управлене «Терский» совхоза хьайбаш лелаераша. Нагахьа санна планех январь бетта яккха езаш хиина шура 6180 центнер хинналe, бокъонца цар яьккхар 781 центнер я, планах 126,3 процент хул из.

Болх дика вIаштIехьбаккхар бахьан долаш совхоза цу юкъагIа кьккха хиннача дикка дукхагIа я байнача бетта ерригача шурий-товарни фермашка яьккха шура. Масала, байнача бетта шура яккхара план 117 процент кхоачашйир совхоза шоллагIча отделене шурий-товарни фермо. Соахка цу юкъагIа яьккхачул 6,4 центнер дукхагIа я ферме яьккха шура. 12 центнер тIаххийттай кхоалагIча отделенерча хьайбаш леладдераша яьккха шура а.

Цхьабакъда, къаьстта дика беркат доалаш къахьийгад совхоза диълагIча отделене шурий-товарни ферма къахьегамхоша. Укх шера январь бутт чакхбоаллаш укхаза йоакхаш хиина шура соахкарчул шозза дукхагIа яр. Деттача доахана луш йола шура иштта вIаслмъялара керттера бахьан ха парка телача доакъарийца карбамид хилийтар. Хьайбай дегIамашка дIайодаш йола протеин доакъарца кхоачамбоацаш хилар цу маьхерча продукцица хьалкивар диъалгIча отделене фермерча хьайбаш лелаераша. ХIара беттача Iаттага дийнахь бус 80 грамм кхоачаргйолча боваме тел цар из.

Нагахьа санна укх шера доахана карбамид ца луш дIадахача январь бетта хьалхарча пхи дийнахьа хIара дейна ферме йоаккхаш хиина шура 540—550 килограмм мара яцар, хIаьта бутт чакхбоаллаш карбамид а луш кхоабача хана дейна луш йола шура 1126 килограммега дIекхаьчар.

ХIаьта кхы а я боахаме шура тIатохийта йиш хулийтаргйола торонеш, цхьабакъда, царех хIахъ а пайда эцац. Доахана луш йола шура дикка вIасамйоаккхаргйолаш гIулакх да дуллаш дола доакъар дикагIа дуаргдолча тайпара кийч а деш дехкилга. Иштта кийчдеш доакъар дехкаш хилча доахана дикка тIатох шура. Цхьабакъда, из гIулакх хIана а деш дац совхоза. Варда бахьаш а ца бахьаш а ханаш хул. Из бахьан долаш а доахана шура йожаю. Уж кхоачамбоацараш сиха дIадеха деза. Массе хана шортта а дика а доакъар хилийта деза деттаче доахана. ТIаккха цар кхы а дукхагIа тIатохаргья шура.

ХIане шерра социалистически якъ а йоаржаь КПСС ЦК Пленума сийленца накъабаха кийчлуш ба совхоза хьайбаш лелайераш. Укх бетта кхы а доккхагIа толамаш даха а шура яккхара план тIехкхоачашъе а лаьрхIа ба совхоза дикагIа бола доаркаш Кахирева Маликат, Бойченко Евдокия, иштта дукха кхыбараш а.

О. АРЗАЕВ.

ТАСС-а телетайпни лента тIара

☆ Ижорски заводе хIанз дукхаха йоаццаш хьалхьа кердача металлургически электропешкo хьалхара плавка эцай. ХIанз а предприяте мартеновски цехе массехк доккха агрегат я болат хоаладеш.

☆ Семилетка укх ялхлагIча шера соахкарчул кхоазза ахаззен дукхагIа машинаш арахецаргья трикотажни промышленностана «Вулкан» яхача ленинградски завода коллективо. Висколи даьрех чухь дукхаду барзкъаш ду гата хьадеча балха лаьрхIа я керда оборудовани. Тай хоцийташ хоаца кIадаш хьадеча межкарча фабрикашта вязально-прошивни машиний керда парти дIайохьийтаргья заводо.

☆ «Нурекгаджгидрострой» яхача гIишлоний индустре комбината хьалхара эргIа болх ба дIадолоеннай Душанбе. Лоаман крае хьалдеча химически, энергетически, гидротехнически кердача гIирсашта гIишлоний материалаши конструкцеши лоаттаергья предприяте.

☆ Кировобада (Азербайджански ССР) къилбаседа оагIорахьарча йистошкарча кердача микрорайоне хьалдаьча цIеношка нах чухоашабелга дIадоладели. ХIанз цига бIеь совгIа боккха керда гIирс ба. Семилетка чакхъялалехьа кхы а кхо эзар квартира кхоачаргья городерча къахьегамхошка—лоадама хIама ца эшаш дIадахача пхе шера кхьачараш миссел хул уж.

☆ Генарий даьттанна меттел синтетически хIамаш а ухийташ кийчду олифи басараши арахеца йолаеннай «Аврора» яхача черкасски завода коллектив. Ксилола чу бошабаь кумароноя хIума полиэтилени а царга дIаухийтар. Дикалга диллеча генарий даьттал эсалегIа яц уж, хIаьта царга дIадодер хоадама хIама ца эшаш шозза кIезигагIа да. Укх шера синтетически ларда тIа предприяте арахецаргда 1800 кIезигагIа доаццаш басараши олифи. 700 тонн гаргга генарий даьтта кходе йиш кургья цунех.

ЛИТЕРАТУРАИ ИСКУССТВАИ ДАЬКЪЕ ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТЕ

4 феврале Н. С. Тихонов председатель а волаш хьайийлар литературай искусствай даькъерча Ленински премешта йолча комитета февральски сесси. Цун балхаца дакъа лоацаш ба Москва, Ленинграда, союзни республикай боккхий деятелаш.

Сесси йолча хана комитета членаш хьожаргба Ленински премешка эца лерхIача живописа а графически а балхашка, спектаклешка, кинофильмашка, музыкальни произведенешка ладувгIаргда цар.

Общественносто дийца хьина материалаш Iомаьчул а кандидатурах дискуссеш хьчул а тIехьагIа хана теха райовккхаргья дIахо конкурсе дакъа лаца битача, 1964 шера Ленински премешка яккха лабенкарий список.

КПСС обкоме

ТIЕХЬАДУСАЧА БОАХАМИЙ ЭКОНОМИКА АЙЯР— МАССАНЕ ЮКЪАРА ДЕКХАР

Урус-Мартана производствении управлене «Красноармейский» совхозерча нов. Кагерманов керте латтача коммунистически къахьегама бригада инициативах.

Коммунистически къахьегама тIехьара болам дIахо а дегIабоалабара социалистически якъ шерагIа йоаржаяра даькъе республика партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахамий кулгалхоша беча боккхача балхах керттера цхьа дакъа да. Лаккхара коммунистически кхетама, коллективизма, вIаши гIо-новкъостал дара уйланца нах хьалкхебар.

Лоаллахара тIехьаюсаш йола бригада шоай коллективе хьачу а эцаш, нов. Кагерманов керте латтача коммунистически къахьегама бригада дIадоладаьча гIулакхо бакъду хьалха латта къахьегамхой лаккхара коммунистически кхетам болаш хилар, тIехьа латтараш хьалха латтараштa тIехьакхебара, лаьтан хIара гектарах, техниках мамогга дикагIа пайда эцаргахьа механизаторий низ тIаберзабара, механизаторий балха гонзал лаикхъяра уж даггара тIакхувш хилар. ХIанз, юрташкарча партийни организацешта, производствении управленешта, юрта боахамерча берригача болхлошта хьалхашка укх гаргарча шерашка экономически кIезига низ бола колхозаши совхозаши ма хулийтийла, аьнна, лекхар оттадьча хана къаьстта боккха практически лоархIам болаш я нов. Кагерманов бригада коллектива инициатива.

Из дукхача маьхери гIулакх шерра хьаллацаро йиш хулийтаргья 1964-ча шерие а тIехьаюсаш йола дукха коллективаш хьалха латтараштa тIехьакхее, цун ларда тIа ерригa юртбоахама производство айе.

КПСС обкома бюрос могадьаьд берригa низ тIа а бахийта лаьттан хIара гектарах дикагIа пайда эша, къахьегама оасарле дIахо а лакхъе, продукцега дIадодар чухьахьа дакха, юртбоахама культураш дикагIа хьувкъаяра, цхьан кхай тIара шера шишша а кхоч кхе а хьувкъам баккхара лоаттабеча къовсаме бригада членаша лоацаш дола дакъа хьинарегIа хилийта лаьрхIа нов. Кагерманова керте латтача коммунистически къахьегама бригада дIадоладаь гIулакх.

Парткомаш, производствении управленеш, юкхьанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла ба кхаьш карча къахьегамхошта юкъе беш бола кхетама болх чIоагIбе, нов. Кагерманов керте латтача коммунистически къахьегама бригадо дIадоладаьча гIулакха маIан шерра дIадовзийта, цун хьоккхамца хьалха латтараша тIехьабусарашта деш дола новкъостал чIоагIде. Цо торо хулийтаргья коммунистически къахьегама болам шерагIа боаржабе, цун ларда тIа тIехьаюса бригадаш, фермаш, отделенеш хьалха латтарий боарамга дIакхоачае.

ЧIоагIбанза бергбац юрташкарча къахьегамхошта юкъера кхетама болх, къахьегамцара тIулакхаш коммунистически хургдолча кхетамца кхебе беза уж.

Парте обкома бюрос декхарийла яьй «Грозненский рабочий», «Сердало», «Ленинан никъ» яхача газетий редакцеш, моттигашкарча газетий редакцеш, радиовещанен телевидене комитет газеташ тIа а радио чу гIолла а О. Д. Кагерманов керте латтача бригадан из хьаллаьдарийя балха опыт а, хIаьта иштта коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи яьккхача кхыча коллективай балха опыт а шерра юаца.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ КОМИССЕ ЗАСЕДАНИ

Укх денощка КПСС Нохч-ГIалгIай обкома идеологически комиссе заседани хилар. Заседане дийцар ши дош: «Гудермесски промышленни зоне, Урус-Мартана районе кхолнаха юкъера политико-кхетама болх иштта латти, хIаьта из дIахо тоабара гIулакхаши», «КПСС ЦК июньски Пленума решенеш кхоачашъяра «Сердало» газето лоаттабу къовсамиэ».

Баь болх бувцаш къамаьлаш дир Гудермесски промышленни парткома секретара заместитела нов. ШАНИНА, Урус-Мартана производствении управлене парткома секретара заместитела нов. ЖАНАРАЛИЕВА, «Сердало» газета редактора заместитела нов. МЯКИЕВА.

Оттадаь дешаш кIоарга дийцар идеологически комиссе, гучадаьхар балха юкъера кхоачамбоацараш, иштта белгалдаьхар уж дIаладахара некъаш а.

Болх тоабара дIахо де дезараш къаьгга гуча а доалаш, къамаьл дир КПСС обкома секретара нов. Габисова.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ КОМИССИ БОЛХ БЕШ Я

Соахка сентябрь бетта КПСС Грозненски горкомо вIашагIъеллар идеологически комисси. Комиссе членаш ба парте городерча райкомий, идеологически балха бола секретараш, городерча советски, профсоюзни, комсомольски организацей, кепа йоазон векалаш, институташкарча кафедрай болхлой, Iилмахой. Комиссе председателалла чIоагIваьв парте горкома секретарь нов. Латышев.

Комиссе ший болх дIаболабир хьалхагIа а оттаьча планах. Заседане дувца лерхIаш дола дешаш комиссе членаща вIаши дага а баьле плана юкъехухь, хIьта хIара бетта бе беза болх белгал а беш бIарччача квартала уиттаю планаш. Комиссе заседани бетта цхьа хул, хIьта цига цаI е шиъ дош а дувц планага хьежжа. Дувцаш долча дешах лаьца соцам тIаэцац комиссе, бакъла, балха тIехь долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара хьакъехьа рекомендацеш тел.

Комиссе заседане дийцад «Грозпромстрой» специализированни гIишлон-монтажни управлене парторганизаце КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрос тIайийца «Грозпромстрой» треста беча идеологически балхах а из тоабара хьакъехьарча гIулакхех а йола решени кхоачашъярах дола дош. Из дош комиссе дувца оттадара бахьан дар «Грозпромстрой» гIишлон организацешка идеологически болх эсала хилар, партийни организацеша парте обкома бюро соцамах йоаггIаш йола выводаш ца хилар. Из иштта хилар бакъдир юкъе-юкъерча гIишлон организацей балхага комиссе членош хьежача гучадаьннараша.

Комиссе заседане лаьийгIар спецСМУ партбюро секретарь нов. Шафелева шовй парторганизаце обкома бюро соцам кхоачашбара хьакъехьа яьча доклада. Цул тIехьагIа комиссе цхьаболча членаша дийцар гIишлон организацешка беча идеологически балхацара кхоачамбоацараш, уж дIадахара наькъаш белгалдир.

ГIишлон-монтажни управленей парторганизацей секретараштa рекомендаци елар комиссе массово-политически а культурно-кхетама а болхи лекционни пропагандей дикагIа вIаштIехьаьккха, хIьта цу даькъе агитатораща, лектораща беш бола болх тоабе аьнна. Къаьстта теркам тIабахийта беза, аьлар, политически беседай, лекцей идейни фулоашам лаккхбара.

Комиссе иштта лаьийгIар укх шера городерча политически систéма дешарах лаьца парте горкома идеологически отдела заведующе нов. Чешенко яьча информацега.

Ший аргIаш заседане комиссе дийцар Ленински районерча масса хана болх беча агитпунктай балхах дола дош. ХьалхагIа агитпунктай балхага хьежаш хиннача комиссе членашта гучадаьннадар цхьайолча агитпунктаща соахка март бетта совещанешка хоржамаш хинначул тIехьагIа деиз болх ца беш а уж во кийчъь а хилар. Комиссе членаша нн. Авдеева, Силицке, Осипенко, кхычар агитпунктай балхацара кхоачамбоацараш белгалдир, из болх тоабара де дезараш дийнар, КПСС ЦК июньски Пленума решенешца дувзадени агитпунктаща а бахача пайда юкъе кхетама болх беча агитатораща а хьалхашка латта дехараш белгалдир.

ТIехьарча хана хиннача шийлагIа заседане комиссе лаьийгIар «С. М. Кирова цIерахча культуран салаIарек парка 1963 шерарча балхах» парка директора нов. Федосеевас яьча доклада. Комиссе членаша белгалдир парка балхацара дукха кхоачамбоацараш. Масала, къахьегамхошка салаIийтара гIулакх эсала вIаштIехьдаьккха хинад цига дахача шера. Укхаза еш йола массови мероприятеш цхьан тайпара хиннай, дукхагIча хана алкха лекцеши концерташи мара доацаш, гойтара агитаци каст-каста керда йоахаш хиннац, парка активацара болх эсала хиннаб. Цудухьа комиссе рекомендаци еннай парка правленена укх шера новкъостал деш йола общественни совет вIашагIйолла аьнна, массовикаш-затейникаш кийчбу курсеш, хIанзарча хенарча а бальни а халхарий школей хьаелла аьнна.

Комиссе дувца моллагIа дош кийчдеча хана гIулакх бокъонца тохкаш хул цун членаш, хIьта шоаш цига йоаккхача хана алкха балхага хьежа ца Iеш новкъостал ду, балха дикагIа йола методаш, формаш хьех, кхоачамбоацараш дIа мишта доахьогла хьалхадоах.

Идеологически комисси вIашагIйолларо новкъостал ду КПСС Грозненски горкома идеологически балха дикагIа тIахьожам лоаттабе, кIоаргагIа бовза, Iомабе.

С. КОТИЕВ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

ПРОПАГАНДИСТАЩЦАРА БОЛХ ТОАБУ

КПСС ЦК июньски Пленума решенеш кхоачаш а еш «Горскнефта» партийни организацеша укх шера керттера уйла тIаерзаяьй партийни дешара къахьегамхой дукхагIа юкъеозара коммунизм хьалъечун моральни кодексо яхача тайпара уж хьалкхебара.

Пропагандистий семинар хиъ я тха. Царна кулгаллераш дика кийчо ях бола новкъостий ба — Управлене планово-экономически отдела начальник нов. Дадашев, школа директор нов. Васильев, парткома политически дешара кабинета заведующи нов. Щербинина, тохкама кIоарга бурув деттача Iаьлий-Юрта контора воккхагIа вола геолог нов. Найденов, инженер нов. Газиев.

ХIара бетта-бетта хул тха пропагандистий семинараш. ДукхагIча хана, цар кулгалхоща республикански семинараш хьачул тIехьагIа. Хьалхарча занятешка семинарий кулгалхоша пропагандисташа цхьана дешара планаш йиййар. Цул тIехьагIа цу планашка хьежар парте МаггIалбика горкоме.

Укх дешара шера лоархIамегIарча политически дешаех семинарий занятешка пропагандисташ дIа-хьа дагабуел теоретически дешаехи методически балхахи. Цар доккха новкъостал ду пропагандистий кхетами цар теоретически говзали лаккхъяра.

Дукхаза а ладугI занятешка кийчвалара практикан уж чакхъяхара методикан хьакъехьа дикагIа болча пропагандисташа еча докладашка. Цу гIулакха боккхача лоархIаме да пропагандисташ хувц-хувцаш шоай занятешка дIа-хьа ахар а хIьта иштта пропагандистий семинарий кулгалхой даим занятешка хилар а.

Практико хьакъехкад, занятеш мишта чакхъюол даим зар, пропагандистий балха опыт Iомаяр кружокийи школайи болх тоабара боккхача лоархIаме хилар.

Цу гIулакха партийни комитетен партийни бюройи членаш хиннахьа хул школайи кружокийи занятешка. Царна цхьана цар дувц пропагандистий семинарашкей совещанешкей дуагIарах шоашта гучадаьннараш.

Цкъа даха хьажарах кхоачамбац оаха кружокашка, школашка, семинарашка занятеш мишта лел хара а пайданера хьехамаш лара а. Цудухьа парткома членаш массехказа хул кружоке е школе, еррига тема е раздел чакхъяллалца из мишта Iомаю хьож.

Хьалхара занятей хинначул тIехьагIа политически дешара кабинета инициативах партийни комсомольски организацей секретараща цхьана пропагандистий совещани хилар политически дешар вIаштIехьдаккхарен хьалхара занятеш ярей опыт дIаюха эцара хетаь.

Пропагандисташта политически хьехам балар духьа лекцеш еш дуней халкъашта юкъерча гIулакхах, экономика, КПСС теорей историей дешаех лаьца.

«Горскнефта» партийни организацеша иза тIабахийтаб дIахо йодача хана политически дешар хIаране ше-ше Iомадара, масала, белггала аьлча, теоретически семинараш, конференцеш, собеседованеш санна йола формаш юкъейоалаяра наькъаца.

Пропагандисташа беш бола болх кIезиг-дукха тоабаларах дувцача хана, хаттар отт: белггала цунах хьахиннар фуд?

Цу хаттара жоп далар духьа аз ювцаргья промысла партийни организацерка коммунистически къахьегамей вахарей школара занятеех цаI.

...ДIайолаенна аргIанара занятеш яр. ЦIагIа нстолашта хьалхашка багIа даша баьхнараш — операторaш, лаборанткаш, слесараш. КПСС ЦК декабрьски Пленума материалашта хетаь тема хьехаш ва пропагандист нов. Габаев. Цунах ше кхетадаьр дувцийтар духьа хьалгIоттаву цо оператор нов. Кубченко:

— Химически промышленность, — дIаболадир деша вена цо шийна къамаьл, — хIанз халкъа бохаме хьалхарча плане оттаю, цун продукци материальни производства лоархIамегIарча доакъошка оьлангара деиз дика хувцамаш де торо луйдаь.

ДIахо нов. Кубченкос дух тIа воаккх юрта боахама химизаци яра лелхарий хьакъехьарча деша, хьагойт халкъо леладу башха дика товараш араенара цо боарам боацаш йоккхий торонаш хьаеллаш хилар. Цига белгалвоаккх цо шийга дIадаха ахча сихагIа юхаметтаоттадарга, пайда дукхагIа баларга диллача химеца нийсдала йиш йолаш индустре цхьаккха кхы тайпа дакъа ца хилар.

ХIьта а, къайладахья йиш йолаш дац пропагандистаща беча балха юкъе тха цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар. Цхьацадолча доакъошка, масала, управлене медсанчастерча (пропагандист нов. Колофенко), болхлой Iалашон отделенерча (пропагандист нов. Колесникова) семинаре хулаш йола занятеш деша багIараша дика дакъа ца лоацаш чакхъюйл. Кхеталеш дац гIулакха бехке партийни организацеш хийна ца Iеш, пропагандисташ а хилар. Цхьаболча пропагандисташа цкъаза теоретически дешаш кхетамна дувзаш практикаца, экономически теоретически дешаш Iомадар практикана чIоагIа лоархIаме хилар кхеталац.

Кхы тайпа кхоачамбоацараш а да. Цу доллача хIамаша тешал ду пропагандистащара болх тоабара парткоми юххьанцара партийни организацешйи хIанз а дезаш дакъа яьнна ца хилара.

Цхьайолча организацешка политически дешара гIулакх мишта лел хьежар партком дукха ха йоацаш. Кхоачамбоацараш а гучадаьлар пропагандисташа беча балха тIехь, хIьта уж дIадахара де дезар цо белгал а даьккхар.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
«Горскнефта» НПУ парткома секретарь.

БИБЛИОТЕКА — ПРОИЗВОДСТВАНА

Химически промышленность детIайоалаяр КПСС Программо хьалхашка оттадаьча декхарех цаI да, цудухьа селла йоккха терко ю химически предприятеш хьалъяра а йолаш яраш шеръяра а.

Тха Грозненски химически завод — кхоане йоккха йолаш предприяти я. 1963 шерарчул шоаза дукхагIа хургья араехцаш йола валови продукци 1970 шера. Цу тIа завод Iе а дикка шерлургья.

Укх шера хьалъяь йоалаш я спирт доаккха шоллагIа аргIа, болх беш я синтетически дубителия цех. 1966 шера болх бе йолаяла езаш я бутиле-дивиниловни фракци йоаккха установка. Полиэтилен дикагIа хилийтар а, хIьта иштта цун технологи эрганьякха тоаир а духьа реконструкци ергья полиэтиленови цеха. Производства цу доккхийча декхарашка хьежжа лелабу библиотеко а шай болх. Книжкай 12000 том я техническа библиотеке, библиотеко хIара шера 100 гаргга дIи йола эрсийн кхыча мехкийн журналаш язду, отчеташ, переводаш, Госташ ийю.

Библиотеке дика кийчъяй «Химии химически технологии» яха отдел. Укхаза шерра довзаш долча химе книжкашкара воласенна монографешка кхаччалца долча дукхача книжкаех паргIатта пайда эца йиш я хIара химикага. Из отдел кийчъеча доккха дакъа лоац специалисташен ЦЗЛ начальника нов. А. В. Черторижскен. Керда книжкаш кхаьчача, цу сахьате хоам бу завода общественностага. Тархеш тIа хьалтIадахаи оаха книжкаш инъа специалисташ хьежа баллалца. «Керда книжкаш» яха бюллетенаш араехеи библиотеко, библиотека йолча чухь даим латташ «Керда книжкаш» яха витрина я. Производства гIулакха доккха новкъостал лу технически литературо. Полиэтилен доаккха цехаш болх бе йолайолийтача хана массавола аппаратчик Iалашваьвар «Лохача давленеца полиэтилен даккхара техминимумах йолча пособеца», хIанта из Iома ца йича керда производство караерзае йиш яцар.

Полиэтилен даккхара лоаттабу лаборатории аналитически тIахьожам лер тIа боаккхача хана цIена веществаш яхарах дола технически литература Iомадир химикаша. «Промышленни предприятешта хий Iалашдара системаи комплексни автоматизация телемеханизация яр» яха А. С. Островске книжка бахьан долаш тха шин насосненa автоматизаця яра проект оттайир. ХIинзле схема вIашагIъелла яла йоаллача КИП а А а цеха автоматизани еча группа низаща укх гарггарча хана дIадоаллдергда йолаялийта мара ца елаш кийчо еш дола балхаш, хIьта цунах доккха новкъостал хургда завода автоматизаци яра гIулакха.

Дукха ха я кхьметтел лаборатория хьалашка а цIена фенола ацетони даккха аьттув ца боалаш хьувза. Дукха къахьийгад цу тIехь ЦЗЛ химикаша. Патентни литература Iомадара дарда тIа вIаштIехьдаьлар промышленни масштабе феноли ацетони даккха. № 17-18 йолча цеха реконструкци е лаьрхIад, хIьта фенол-ацетона группа кулгалхочоа В. Г. Солонецкена авторски тешал деннад.

ХIанз тIа-тIа дукхагIа завода вахара юкъейоагIаш латт автоматизаци. Масала, технологически потокашка хроматографаш юкъеяхьале хьалхагIа боккха болх бир технически литература, журналий статьяш Iомаеш. Цу деша хетаьяр А. Жуховицкен И. Туркельтаубен «Газови хроматографи» яхача книжках лаьца хиина книжкаш дешарий конференци.

Боккхача лоархIамера болх бу керда даьхка деррига книжкаш хьа а хержаш, цар маIанаш хьавIашагIа а детташ шоай цеха болхлоштен ИРТ-аштен уж дIадовзийташ бола референташа. Царех я 17—18-гIча цеха инженер Т. Будкова, ЦЗЛ начальника заместитель В. Г. Солонецкий, 45-ча цеха инженер Т. Евсюкова, дукха кхыбараш.

Керда литература довзаро завода инженераштa, техникашта, болхлошта хьалхайолх чIоагIа маьхера идеяш, новкъостал ду прогрессивни балха методаш кийчъяра.

Цу тайпара шерагара шерага книжкашца доттагIал хиларо новкъостал ду производство эргайоахаш тоаяра, кадраш кхеяра.

И. МАРТЮШИНА,
Грозненски химически завода технически библиотеко заведующа.

Латвие химически столица а хиниа дIаотташ латт Даугавпилс яха латвийски город. Цук йистошка хьал а яь урагIанхай синтетически хьовсий Iалаьмате йоккхача завода корпусаш.

1964 шу хьотташ хьалха синтетически хьовсий Ленински комсомола цIерахча Даугавпилсски завода керттерча корпуса прядильни цехе капронови хьоаса хьабир. Кордии потока хьалхара аргIа болх бе йолаеннай.

Завод дIахо а хьалъяш латт. Йоккхача химе эггара йоккхагIа йола предприяти хургья цунах.

Химе из Iалаьмате боккха гIирс хьалбе Латвена новкъостал даьд Советски Союза тайп-тайпарча городашкарча болхлоша, инженераша, техникаша, ГДР-ерча специалисташа. Масала, крутильни оборудовани дIаоттаеш хиннаб ленинградцаш, хIьта сушилкаш вIашагIйоахка баьхкар Германски Демократически Республикера Фриц Тухи Отто Гедикен.

Завод хьалъеш латтача хана химически къайленаш йовзаш, механизмай болх Iомабеш бар цехашка машинашца балхаш де дIаоттаргбараш. Завода гIирсий комплексе эггара хьалха хьалдир нах дешаш хургбола цIеноаш. ГIирс хьалбаь боалача хана йоккха говзал йола ший кадраш йолаш яр завод.

Сурта тIа: синтетически хьовсий Даугавпилсски завода крутильни цехе.

В. Уласевича сурт. АПН.

КИЕВ. Промышленноста тайп-тайпарча доакъошка производственни процессашта тIахьожам барах управлени яраш эша «ЦУМ-1» яха машин хьаяьй СССР Госплана чуйоагIача приборостроене, автоматизацей управлене системай Паччахьалкхен комитета автоматика институто.

Полупроводниковх приборашт тIа хьаьйча цу зIамига габарит йолча цифрови машино пайда эц информацешта переработка яра лерргIарча принципах.

Сурта тIа: «ЦУМ-1» яхача машина «уйлан» блок нийсъеш боахк инженераш А. С. Подакови (аьрдехьарвар) В. А. Оверков.

К. Шамшина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛАКХБЕ ПЕНГАЗЕТИЙ ЛОАРХIАМ

ХIара денна арадуалача «Локомотив» яхача пенгазето доккха новкъостал ду партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта, боахамий кулгалхошта производственни декхараш кхоачалде, къахьегама овсарле лаккхъе, продукци яккхарга дIабола мах лохбе, цун дикаь тоае къахьегамхой оарцагIбахара, производстве хьалха латтарий, новаторий опыт йоаржаяра, социалистически яхь йоаржаяр духьа къовсам лоаттабара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, и. кх. дI.

Ше даьккхача укх яьс шера 2640 номер араяьккхай газето. ХIара номер тIа я тайп-тайпара материал: производственни, хьехам балара, дуней халкъашта юкъера гIулакхаш дувцаш, кхыраш цхьабакъда, газета керттера чулоацам ба коллектива вахарах, цун дег-оидленех, саготонех дувцилга.

ТIераяр йоаггIеш йола материал хиларах а из нийса дIатаръяр а бахьан долаш атта дешалуш да газет. Керта йоазош доаца, дизача маIанца даь да.

Дувцараш, стихаш — массе тайпара я газета тIера жанраш. Цун керттера тема я саг, дикагIа вола производственник, рационализатор, общественни вахаре доккха дакъа лоацаш вола дика мастер, и. кх. дI.

Масала, шийн цхьан статья тIа газето дийцар слесарах нов. А. Геращенкох — коммунистически къахьегама ударниках, укх тIеххьарча кхаь шера дукха рационализаторски предложенеш еннача а царех 12 балха юкъейихьача а дикагIа волча производственникахи рационализаторахи, заочно дешаш волча студентах.

Къахьегамхошта хьехам луш да дог-уйла дIаьхий долаш вола саг хьахьоккхаш дола «ВоагIа балха саг» яха дувцар. Из ва беррашха зIамига саг волча хана деиз депо Iаьржача балха вена къахьегамхо Петр Васильевич Маслов. Укхаза хьахьекхад мугIарерча болхлочунгара керттерча механикага кхоачеш цун дегIаьвар. Коллективана юкъе массане а чIоагIа сий деш ва из. Новкъостал дара кийча, дог-уйла цIена долаш волча цунна тIаболх нах шоашта хьехам а новкъостал а эша. РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаца «Сий дола рационализатор» яха цIи еннай цунна дукха ха йоацаш.

ХIьта башха-дика къахьегамхой меллаб локомотивни депо! Дикача совгIаташца тIайийцар цар «Химически промышленность сиха дегIайоалаяра хьакъехьа» КПСС ЦК декабрьски Пленумо яь решени. Царех дувц укх рубрикашта кIал язъяьча статьяш тIа: «КПСС ЦК Пленума лахъа болхаш», «Вай деза мухьаш увзараш» «КПСС ЦК Пленума сийна къахьегама вахте» «КПСС ЦК Пленума оаха лу совгIат».

ХIьта «Юстара латта мегаргвац» яхача статья тIа хьахьокх укх деношка хургйола КПСС ЦК Пленум юрта боахама продукци алсамъяккхара, халкъо леладу товараш шортта араецара мехка кхоачамаш оарцагIдоахача мел боккхача лоархIаме хургья.

Цунца цхьана цу газето хьахьокх болх эсала барца вайна дIахьалхашкахьа дахара новкъарле еш, балха тIа брак еш, къахьегама дисциплина телхаеш, общественни вахаре кIезига дакъа лоацаш бола нах.

Масала, «Дика йоаца продукци арахецар» яхача заметка тIа газето дувц слесараша нн. Кулинкинен Никулинен патхалашта ремонт еча хана брак мишта яьй. Хьахьокх, уж коллективах дIахьада хилар, общественни вахарца цар дакъа лоацаш ца хилар.

Мишта вIаштIехьбаьккхаб газета болх? Предприяте наькъашка хьежжа цхьа смена редколлегеш вIашгIъехкад лепо, ший номера хьалхара хIаране жоп а луш. Пенгазета корреспондентий составе 36 саг ва. Шийн заместителаца Любовь Ивановна Ивановнайца цхьана цу балха кулгаллеш ва керттера редактор Георгий Федорович Анохов.

Рабкорашен редколлегей членашен даим гучадоах производства кхоачамаш, кхоачамбоацараш дIадоах, къовсам лоаттабу шоай предприятена коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхар духьа.

Парткома заседани хьожаш а чIоагIъяш а йолча планах болх беш да газет.

Пенгазета редколлегеша беча балха хьакъехьара дош каст-каста дувц парткома заседанешка, хIьта цо новкъостал ду рабкорашцара болх вIаштIехьбаккхара юкъера кхоачамбоацараш дIадахара.

Ала дезаш да, коллективана айхха буйзам болаш хилар а парткомагахьара кулгал дика хилар а бахьан долаш «Локомотив» шийна хьалхашка латтача декхарех керттера дакъе лоархIадеш хилар.

Города а районий а смотрашка дукхаза хьалхара моттиг яьхай «Локомотиво», грамоташ тийннай цунна.

Газета кхоачамбоацарех лархIа дезаш да кепа йоазон тIа дувцараш чакхдахара хIанза а кхоачамбоаллаш терко еш ца хилар, из оагIув керттера яле а. Нагахьа сайна кепа теха араяьхача материалаш тIа дувцараш кхоачашдар духьа бокъонца къовсам лоаттабеш газет ца хуле, хьачууха письмоши заметкаши кIезигдургья.

Л. ЕВЛОЕВА,
КПСС Октябрьски района идеологически отдела инструктор.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Коммунизма материально-технически база хьаеча Iалаьмате боккха лоархIам болаш я транспорт. Ерригсоюзни машинаькъа транспорта болхлой совещане ше къамаьл деш, Никита Сергеевич Хрущева белгалдаьккхар, чIоагIа дегIаена транспорт йоацаш коммунизма материально-технически база хьае йиш ца хилар. хIана аьлча, из да советски экономика доккхагIа долча доакъоех цаI. Кастта хургйолча КПСС ЦК Пленума накъа болхаш. Грозненски узлерча машинаькъахоша семилетка пхелагIча шера баьча балха итогаш а еш, 1964 шера социалистически декхараш тIайийцар.

Пассажираш а массе тайпа халкъа боахама мухьаш а — мехкдаьттаи химически промышленностера дараш санна, юртбоахама производствера дараш а, тIатIа дукхагIа дIа-хьа увзара декхараш дика кхоачашдаьй Грозненски отделене машинаькъахоша. 1963 шера 30 российска миллиарда чотах 300 эзар гаргга сом паччахьалкхен ахча кходаьд машинаькъахоша. Локомотивни депо машинисташа 1014 тонн кочадовгор кходаьд, деза мухьаш тIадола бIаьш поездаш йигарца совнагIа дIа-хьа дихьад 800 тонн совгIа тайп-тайпара мухьаш. Машинаькъа транспорте эггара лоархIамегIара гIулакх да локомотивни паркаш кхом беш а прогрессивни наькъана а пайда эзар. Поездаш дикка дукхагIа лелара локомотиваша сайца латташ йоаха ханаш кIезигъяри бахьан долаш а поездаш гоезалца лелайра чотах а поездаша деннен бийсаннен юкъера лаьрхIача никъ бара план тIехкхоачашъяьй тепловозашта 44 километри паровозашта 2 километри. Кхоачашъяьй локомотиваштен паровозаштен ремонт яра планаш, ремонте латташ цар йоаккха ха лоацъяьй. Депо кхь лелаерех хьалха латт машинисташ нн. Суворов, Коломатов, Котляр, машиниста помощник нов. Декаева, слесараш нн. Чикунов, Шакшуев, кхыбараш.

Еррига отделене толам баккхара доккха новкъостал даьд вагонни депос дика болх баро. Депо боккха болх чакхбаьккхаб керда техникен технологии юкъеяхьара, болх беш барий къахьегам аттача баккхара, цар къахьегама овсарле лаккхъяра. Капитальни ремонт яьй сборочни цеха. Цига оттаяьй мостовой кран. Дукха хIаьда цистернашта обработка еча эстакадашка. Реконструкци яьй Ханкалерча цистернаш юлача пункта. Дукха къахьийгад депо рационализатораша. Цар рационализаторски предложенеш юкъеяхарах шера 80 эзар сом гаргга пайда баьб.

Коллективана юкъе дика болх бу цистернаш юлача Кобзева, Карабаева, мастераша Мишина, Смелова, ремонтникаша Гвозденкос, Аксенова. Машенкос, вогонашка хьожаш бараша Богомолова, Мамулова, Алексашина, кхычар.

Боккха хьехама болх чакхбаьккхаро йиш хилийтар депо къахьегамей производственни дисциплина чIоагIъе, балха тIара беккхтонам лаккхбе. 1963 шера III-ча квартале депо коллективо хьожа яьй карара кара тела Къилбаседа Кавказа машинаькъа Управленеи наькъа профсоюзен ЦIе байракх. 1963 шера IV-ча квартале коммунистически къахьегама предприяти яха цIи еннай депо коллективана.

ЛоархIамера болх бу станце комсомольцаша вагонаш сайца латтарца къовсам лоаттабара. Кхоачамбоацараш гучадоахаш городе эггара хьалха укхаза болх бохабир «Комсомольски прожектор», хIьта хIанз а из болх дIахо хьош а к. Цар шерра никъ хьабийлаб химеи мехкдаьттаи мухьаш дIа-хьа кхахьара.

Цхьаина а сахьата, цхьанна а минута ца соцаш мухьаш дIа-хьа увзавар мехка машинаькъашка гIолла.

Локомотивни вагонни депо, Грозерча станце, наькъий дистанце, гIоана йолча кхыча службай коллективаша боккха болх баьб Iаи замалахьа болх бара кийчо еш. хIьта хIанз вай Дахьен массе мIниге мухьаш дIакхоачадерга хадданза Iалаш я ду. Iаи замалахьарча халача хьалашка болх дикагIа лелайтар духьа ханнахьа отта а яь, чакхъяьхар машинаькъа узлерча предприятей технологически процесс нийса леларга Iалашдара тIаерзаяь йола мероприятеш. Комплексни хьоккхам тоабар духьа — цистернаш станце сайца лоаттаеш гоаяра дош дийцар коммунисташа вIашагIтехаяьча гуччахьарча партийни собране, хьайда предложенеш елар. Станцен мехкдаьтта цистернашка дуттача пунктаи болхлоша предложени елар цистернаш йизарен мухьаш дIа-хьа кхахьарен документаш оттадеш йоаха ханаш лоацъе аьнна.

КПСС ЦК декабрьски Пленумо чIоагIа теркам тIабахийтар промышленностен транспортен технически прогресс яра, цхьа техническа политика чакхъяхара дешашта. Пленума решени кхоачаш а еш, машинаькъахоша шоашкара доаггIаш доле дакъа лаьцар технически процесс яра гIулакха юкъе. Семилетка пхе шера цар юкъейихьача 2050 рационализаторски предложене йиш хилийтар 494,2 эзар сом паччахьалкхен ахча кходе. 1963 шера эггара маьхера предложенеш еннай цистернаш юлача станце дIайхача хил шозлагIа пайда эца лаьрхIача нн. Губренкос, Радвана, Унушевича, Каминске, Черкашина, Анцева, 16 рационализаторски предложени еннай нов. Герасименкос.

Толамашта нийсса кхоачамбоацараш а да машинаькъа транспорта предприятейн службайн балха юкъе, хIьта уж дIадаьхача хьагучабаргбо машинаькъа узла болх дикка тоабергбола кхоачам.

Бе безаш дукха болх ба цистернаш юзачен йоассачен хана гIулакх доацаш сайца латташ йоаккха ха кIезигьяра, къовсам чIоагIагIа лоаттабе беза хьалйиза хьаттелаш йола цистернаш цхьанахьара а талханза хилийтар духьа. Машинаькъахоша, мехкдаьттахоша, Главнефтеснаба болхлоша лелаю социалистически яхь пайданагIа хилийтар духьа из шерагIа йоаржае еза мехкдаьтта продукташ чуюттарцен хьаюттарцен, тIаюттарцен Iойоассярцен, лелаш йолча составага гоабахийтарца шеззена йолча пехашка.

Семилетка ялхлагIча шера мухьаш хьаийдеши мухьаш дIакхухьийташи йолча городерча цхьайолча предприятеша чIоагIа кIезигъе еза мухьашцара балхаш деш йоаккха ха, дийнахьи-буси цIаккха а ца соцаш мухьаш тIадоттарен Iодоассадарен балхаш де а вагонаш сайца латташ йоаккха ха дикка кIезигъе а еза, хIана аьлча из ба керттерча кхоачамех цаI.

Машинаькъа локомотивни вагонни депо, наькъий станцен дистанцен, сигнализаце а бувзама а дистанце, зданешкарча а гIирсашкарча а къахьегамхоша массаза раьза а волаш хьаллаьцар 1964 шера—семилетка ялхлагIча шера—паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяр духьа шерра социалистически яхь йоаржае аьнна Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо даь кхайкара, хIьта доккхагIа дола социалистически декхараш тIа а эц шоашта. Цар лаьрхIад шера мухьаш дIа-хьа кхахьара план 25 декабрь хьатIакхачалехьа кхоачашъе, деза мухьаш кхухьача поездашца 500 эзар тоннал кIезигагIа доацаш халкъа боахама мухьаш дIадахьа.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар да шоай еррига уйла семилетка декхараш кхоачашдар духьа къовсам лоаттабеча машинаькъа транспорта йоккхача коллективана юкъе беш бола кхетама, массово-политически болх тоабара тIаерзаяр.

М. ПЛЮЩ.

КПСС ЦК Пленума накъа долхаш

ФЕРМА ХЬАЛХА ЛАТТАРЕХ ХУРГЬЯ

ДIадахача шера Сунженски производственни управлене Кирова цIерахча колхоза шурий-товарни ферме кхоачашъяйзар шура яккхарен паччахьалкхенга йохкарен план. Фермегахьнна пайда ца эиаш дар шура алсамйоаккхийтаргйола кхоачамаш, во вIаштIехьбаьккхабар хьайбаш лелaдерий къахьегам.

ДIадахача шера октябрь бетта фермина кулгалде оттавир колхоза ветеринарни лор Александр Филиппович Петров. Из тIаьарна оаланнгарй дена эргабаьккхар хьайбаш лелaдерий болх, лерттIа вIаштIехьбаьккхар фермера тIехьошами учети. ДIадаха шу чакхдоалаши ер шу долалуши дикка толамаш даьхар ферме, тIаккхийттай шура, хьайбай корпусашкара дукха хала процессаш механизаци яь я. Юкхьаица дена ер шу дина дIадолабьд шурий-товарни ферма коллективо, цар деррига низаш шура яккхара план кхоачашъяра тIадерзадаьд. Фермерча хьайбаш лелaдераша хIанз болх мишта бу дувц локёхьа ферма заведующе А. Петрова.

ХIара кхоабаче Iаттагара 1892 килограмм шура яьккхар тха шурий-товарни ферма хьайбаш лелaдераша дIадахача, 1963 шера. Бакъдар аьнча, из кIезига я. Цунна Iаткъад кхоачамболлаш доакъараш ца хилар, къахьегам во вIаштIехьбаьккха хилар. ДIадахача шеро дика кхетабаьб ферма хьайбаш лелaдераш. ХIанз хийнад тхона, нагахь санна шера юкъерча моллагIча хана шура кIезигъяйтача, паччахьалкхенна шура дIаялара графикана юкъера ихкхача, диъза дисараш тIехьагIа кхоачашде йиш хург ца хилар. Цхьан боарамах болх ба беза бIарччача шера.

Доахана продуктивность дикка лаккхъергйолаш, укх шера хьалхарча деношке а дена ший болх овлангара дена хувца лаьрхIар тха ферма коллективо. Шура яккхара я, паччахьалкхенга йоккара я план кхоацашъергья. Хьалхашка латта из деккар кхоачашдара, шеко яц, ферма кулгалхойн специалисташи оарцагIоьнна ца Iеш, доаркай, доаханга хьежарий. Iаьсашка хьежарий ерригa коллектив а оарцагIъала езаш хилара.

Кертера уйла тIеверзаьй оаха доакъараштен хьайбаш кхаьаран. ПаргIатта доахенга Iа дикка йиш йолаш шортта кийчдаьд оаха доакъараш. Масала, доахенна телача доакъарий рациона юкъе хIара денна хьайбашта тол 20 килограмм силос, 20 килограмм шекара свеклах хьакъаьста жом, 6 килограмм ча, хIара килограмм шурийна лоархIаш 200 грамм жмых. Мел беза ба доахенна бар-да а. Уж деррига доакъараш цхьанна лаьрхIача хIара Iаттага 8,8 доакъарий единица кхоач. Цатоьаш йола белок хьахулийт оаха карбомид санна йола маьхера химически продукт рациона юкъейхьара чотах. Из тел оаха хьайбай массе а группашта. Укх шера юкхье дена тха хьайбаш лелaдераша чакхдаьхача гIулакхех дика пайда баьлар. Цlаккха эша ца яуш тIаеттaлуш латт шура. Нагахь санна дIадаха шу чакхдоаллаш, шурий-товарни ферме хIара деннен бийсанен юкъера лаьрхIача йоаккхиш хинна шура 2,5 эзар килограмм хиннаиле, хIанз йиъ эзар килограммал совгIа я из.

ХIанз оаха хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача йоаккха шура 6,3 килограмм я, хIаьта деттача доахёх хIара Iаттагара йоаккхар тоьал дукхагIа я — 10 килограмм. Шу хьаволаделче дена дикка кхоачашъеш хьайоагIа паччахьалкхенна шура дIаялара плана. Алкха цхьан январь бетта паччахьалкхенга ехкай 112 тонн шура. КIезигагIа лаьрхIача а гуш да, нагахь санна шура кхы кIезиг ца йолийташ тхо дIахо долхе, 950 тонн дIаяла езаш йола тха шера план оаха дикка тIехкхоачашъергхилар.

Сунженски производственни управленерча боахамашта юкъе эггара хьалха тха ферме йолайир искусственни шура кийчъе.

Шера юкъе дукха Iаьсий кхеде дезаш хул тха. Масала, тха ферме кхоабаш 640 етт ба, хIаьта цунах гуш да Iаьсий а ужжал тха хила дезаш хилар. Цхьабакъда, укх шера дукхагIа хургда уж, хIана аьлча дахкаргдолаш кхы а 80 шинар да тха. Ужжал дукхе Iаьсий кхедеш хилча, дукха цIена шура эш, хIаьта цу гIулакхо товарность дикка лохъю.

Цудухьа дагадехад тхона искусственно кийчъярна шурийца Iаьсий кхаба, аьнна. ДIадаха шу чакхдоаллаш цу гIулакха хьал а яь, кийчйир оаха къаьстта доакъарий кухни. Искусственни шура кийчъеш беча болкага кхиъ-диъ сахьатал дукхагIа ха йолац.

Масала, 500 килограмм искусственни шура кийчъеш хилча тха дIайода 150 килограмм чекхъяьккха шура, 300 килограмм хий, 20 килограмм гороха хьоар, 10 килограмм кIи хьоар, 20 килограмм жмых. ВIашагIъэнь уж йолла хIама хан-ханнахьа кега а еш 40 минут яккхийтача оаха кхы а 450 миллиграмм хлористи кобальт тохцунах. Цул тIехьагIа 25—30 градусага кхоачаеш шелйолийт оаха из, тIаккха 40 грамм биовитин а техе, Iаьсашта молаю. Искусственни шура кийчъяра из процесс дика Iомаьай Ерош Ниnас, Володиева Людмилас. Дика кийчъю цар из, ерригa боккъонаш кхоачаш а еш.

Искусственни шурийца Iаьсий кхаба доладелар тхо укх шера хьалхарча деношкё а дена. Укх шера дIаяхача кIезэнга мара йоацача хано а хьахьокх цунах дика пайда баьнна хилар. Iаьсий шикхо ди далалехьа шура яа а даьна чIоагIа чам болаш юь из хIанз.

Iаьсашта дика че доаккхаш кхаца ба искусственни шура. Хьалха чакхъьккха, кхиметтел чакхъянкханза а йола шура мелаш хинначул дикагIа да хIана Iаьсий. Доаал дикка дукхагIа тIаккхийттад царна.

Искусственни шура мелае йолаенна цхьа кIира даьлча дена дIадаьлар Iаьсашта кер чуъ чурашкен хулаш дола лазараш. Цхьабакъда, из кераe кхача тела даххалиe йолча хана хаст-каста хулар Iаьсашта уж тайпа лазараш. Искусственни шуро цу лазарах даьхар Iаьсий.

Iаьсий кхедарга искусственни шура яхийтар боахама чIоагIа пайдана гIулакх да. Юкъера лаьрхIача 3—4 кепиг мара долац боахама цун цхьан килограммага.

ХьалхагIа цхьа Iаснаг кхедарга 250 килограмм цIена шура йодар тха. хIаьта хIанз 80 килограмм мара йодац. Iаьсий искусственни шурийца кхабаро тхога йиш хулийтаргья хIара Iаьсах килограммага 12 кепиг долаш йолча цIеначa шурий 170 килограмм кхое. хIаьта шера юкъе тха хургда уж 720 Iаьсал кIезигагIа доацаш, долче, ерригa а тха кхое йиш хургья 120 тонн цIена шура. Цу тIа а шурий товарность 10 процент совгIа лакхлургья ферме.

Укх тIехьарча хана шурий-товарни ферме боккха болх чакхбаьккхаб доаркайн доаханга хьежарийн болх аттача боаккхаш.

Доахан чуловттадеш пхиъ корпус я тха, царех пиъ къаьнарча тайпара а йолаш. Цхьабакъда, ерригаш а дика механизаци яь я уж. Соахка дена хIара корпусе оттайй доаркай доацпача хана 30 етт бетта йиш хулийташ йола доахав детта установкаш.

Укх шера юкхье дена 5-ча корпусе болх беш я кхох кхийш цIендеш йола механически транспортер. Укх шера уж тайпа транспортераш оттаергъя вокх юкейнсача йиъ корпусе а.

Барда чуловттаберга чура барда механически хьачутелаш йола машин оттаергья хIара корпусе. ТIаккхухьаш бола жом сиаха барда техе кийч а бийя кормушкаш чу боагIа. Из бахьан долаш вередаращие чу я кхухьеш доаханна барда бехка ца безаш, халаче къахьегамах мукъабаьлаб доаркаш.

Соахка хьалъяь аьнна керда ший корпус шин кормушкина юкъера юкъ паргIатте ший лафет а тIехьа тракторн бульдозери чакхъялла хургйолаш яй. Цо а дикка аттача боаккх доаркайн доаханга хьоажарийн къахьегам кхийн чура цIендеча хана.

ХIанз тха ферме хьачуенкай кхоалагIа тракторни бригада, из я тхона массе тайпа доакъараш кийчдер а хьайбаш чудоахкача отараште кхе уж хьатIаозар я. Из бахьан долаш эшаш дола доакъар ханнахьа доаханна хьатIада а боккъонца ден распорядках хьайбаш кхоба а йиш хул.

Дукха ха йоацаш аккордни-премиальни хьисапе къахьегамах тела оттабаьб шурий-товарни фермерча берригачa хьайбаш лелaдерашта. Шура яккхара а хьахургдолча Iаьсашта а производственни план дIееннай доаркай хIара группага. Из план кхоачашъярга хьежжа яздергда къадьегамй деноц. Цу тайпарча системо ноаькъостал цу шура яккхара планаш кхоачашии тIехкхоачашии ярa доаркайн доаханга хьожарийн материальни безам совбаккхара.

Шура йоаккхига мо мара дицдалийтац оаха дулх доаккхига а. 1964 шера тхона епна план 600 центнер я. Из план оаха хIайзале кхоачашъяь ца Iеш, тIехкхоачаш а яй, 700 центнер гаргга бежана дулх дехкад паччахьалкхенга.

Доахан деттача установкаш тIа болх бергбола доаркаш кийчбеш ба хIанз тха ферме. Цу гIулакха ферме вIашагIъеккхача курсашка хьехаш ва Н. Горобцов — установка механик, В. Кравченко — халача балхашта вола механик, Д. Семенюк — ферма зоотехник.

Укх деношка хургйолча КПСС ЦК Пленума накъа йолаш тха шурий-товарни ферма коллективо лаьрхIад кхы а дийнагIа толамаш даха а деннен бийсанен йоаккха шура 4,3 тоннага дIакхоачае а.

А. ПЕТРОВ,

Сунженски производственни управлене Кирова цIерахча колхоза шурий-товарни ферма заведующий.

Сурта тIа: балхах мукъабаьннача хана колхоза доаркашта хаза хет газета тIарча бердача хIамайша дадуйIаш. Царна дезар гIад а вахе кхоачашу агитатора Гриценко Николай.

Н. Плиева сурт.

Хьинар кхоадац

КПСС ЦК декабрьски Пленумо юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь деккар кхоачашдера хьинар ца кходеш къахьегаш ба Сунженски производственни управлене лоам чу ухкача «Ленина никъ» яхачен «Ильича Васкеташ» яхачен колхозий къахьёгамхой.

«Кхашка дукхагIа минеральни моттигерен удобренеш!» — Иштта ба механизаторийн полеводийн тIахьехам. «Ленина никъ» яхача колхоза механизатораша хIанзэе 654 тонн ширдаьнна кхо диллад бIаьсти яьлча хьажкIаши кхыйола культураши дIаювргйолча лаьтташка. Цу балха тIа хьинарца белгалбаьнаб трактористаш Евлоев Бийсолтей Хучбаров Къурейши.

«Ильича Васкеташ» яхача колхозе бIаьстан кийчо еча болхлошта юкъе дика къахьегаш ва М. Мержоев, эггара дукхагIа кхо дIадихьад цо кхашка. Къахьегама оасарле лаккхагIа хургйолча бесса ший болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш дукхагIа пайда эцац цо шийн балха хана. Дийнахьа 30—35 тонн ширдаьнна кхо дIахьу цо колхоза кхашка.

П. АБАЗБЕКОВ.

ХИМЕ ДЕШАРА—ДУКХАГIА ТЕРКО

Дика хIаьху агрохимдешар «Назрановский» совхоза центральни усадьбе, кIиран шозза гулду укхаза бригадираш, звеньеводаш, совиъ бешашта гIулакх лераш... кхыбараш. Боккха пайда боал царна Наьсарен производственни управлене юртбоахама культураш лораяра йолча отдела керттерча агронома Аушев Хьасана ешача лекцеех.

Январь бетта программах Iомаде дезаш хинар Iомаваь ваьнав кружоке дешаш вола 40 совгIа саг. Царна хайнад хьажкIашта, шекара свеклана, баьца даарашта зене долча садоахкача хIамашна мишта къовсам лоаттабе беза. гербицидаши кхыйола препараташи товсарца дIайийнача хIамашта юкъе тIадаьнна оасараш дIамишта доах.

Иштта Iомабеннаб кружоке дешараш тайп-тайпара ядохимикаташ кийчъе а царех пайда эцача хана кхерамзлен техника лелае а. Дукхха кхыдараш а хайнад царна. Цу тайпара ворхI занятий хиннай кружоке. Дукха хаттараш хуз механизаторий агрономага де.

— Юртбоахама культурашта тоха аьнна, кийчъянь ядохимикаташ мел лоаттае мегаргья дIа ца тохаш? — хетт Альти-Юртарча отделене баьца даараш кхедеча бригада бригадира Костоев Сулаймбика.

— Кийчъянча дийнахье а хIаттоха еза ядохимикаташ,—йоах агронома, — хIана аьлча, массеха сахьата лаьттачул тIехьагIа йов цар дикал, цудухьа пайда балац царёх лоаттаь техача, цул совгIа дIайийна хIамаш йоагаю цар.

Экажкъонгий-Юртарча отделене совиъ беша гIулакх деча бригада бригадира Хидиров Ахьмада хетт:

— Юртбоахама культурашта зене йолча садоахкача хIамашца биологически хьисапе къовсам лоаттабара фу де дезе?

— Гурахьа дIадувча ялатех латтача зене йолча садоахкача хIамашта дукьал къовсам лоаттабара боккха пайда боал «теленомус» яхача садоахкача хIамаех. уж етта ебалу лаборатори. Сомашта чIоагIа новкъа да «ЦIий дола тая» яха лазар, дIа-са даржаш во лазар да из. Бакъда, етта да цунна къовсам лоаттабе. «ЦIий дола тая» дIаяккхара кхоачам ба «афеленус» яха садоахка хIамаш бешарча массехи гаьна тIа ховийча, лоацпача хана шоаш еб уж...

Хаттараш дир ни. Талдиева, Аушева, Хучиева, Чахкиева, кхычар а. КIоарга чулоацам болаш а, гулбенарий безам тIаозаш а чакхъяьлар химкружока занятий.

Ан. ПЛИЕВ.

Механизаторий къовсам

Тха совхоза механизатораша боккха къовсам лоаттабу бIаьстах кийчо ярa. Керттера лерхI цар юртбоахама техникана дика ремонт еле ялаташ дIадийначен дIаде дезачен лаьтташта минеральни моттигерен удобренеш йохкилгей. Цар дика кхетаду ялаташ хьувкъадара тошаме лард удобренеш йолга.

Гурахьа ялаташ дIадийнача 3200 гектар лаьттаe тIа суперфосфати аммиачни селитрен тассай. хIара гектара тIа 2—2,5 центнер а кхоачийташ. Цул совгIа эдба аьлча 900 гектар лаьттан тIа а тайсай минеральни удобренеш. Цу лаьттан тIа бIаьстий аьлча дIае лаьрхIад хьажкIаши шекара свеклаш.

Дегаза хетац совхозе моттигера удобренеш а. Сиха дIаккухьаш латт уж ялаташ дIадувргдолча кхашка. Указа дикагIа къахьег шоллагIчен кхоалагIчен отделеней механизатораша, цар хIанзэе а дIаарадихьа кхашка дIадиллад 8600 тонн ширдаьнна кхо. ТIехьабисац цхьолагIча отделене механизатораш а.

Укх шера хьийкъе ялаташ хьалхкезе, аьнна тIайдца доккхий социалистически деккараш кхоачашдара дика тоаь кийча хила еза ерригa юртбоахама техникан инвентари. Къахьегама оасарле дакхагIа хургйолча бесса вIаштIехьаьккхад ремонт яра балхаш совхоза мастерскешка. КПСС ЦК февральски Пленума къахьегама толамашца накъа боля тха совхоза болхлой.

А. ШАШКОВА,

Шаьла производственни управлене «Шалинский» совхоза планови отдела заведующий.

ЛАЬТТАНГАРА ДУКХАГIА ПАЙДА

Агротехнико яхача тайпара дика дIадийра оаха соахка гурахьа ялаташ. Тха майрра ала йиш я хIара гектара тIера 25 центнерал кIезигагIа хьувкъам чуэцаргбац оаха, аьнна. ХIана аьлча цу тайпара хьувкъам чуэцара хIанзэе а лард йоллаш да тхо.

Шоай беррига низ тIабаьхийта къахьег тха отделене механизатораши полеводаши кхашка минеральни удобренеш товсьита сихагIа чакхдаккхара. Гурахьа ялаташ дIадийнача 500 гектар йолча участка хIара гектара тIа 2 центнер суперфосфати, бIаьстий ялаташ дIадувргдолча 600 гектар йолча участка хIара гектара тIа цхьацца центнер аммиачни селитри тассай оаха.

Лаьтта хьаьндара тхоай ерригача торонех пайда эц оаха. Тхона дегаза хетац органически удобренеш а. Ширдаьнна кхо кхашка дIакхухьаш шин звено я отделене. Планах деррига кхашка дIадилла дезар 3 эзар тонн кхо да. хIанзэе дIадилла даьннар 2400 тонн я. 10 феврале кхачалехьа кхоачашъергья оаха кхо диллара план, хIаьта лаьрхIачул совгIа дулларгда массехк бIаь тонн ширдаьнна кхо.

КПСС ЦК февральски Пленума къахьегама доккхий совгIаташ кийчдара низан хьинари ца кхолеш къахьегаш ба Р. Ахмаров. Ж. Даурова, Х. Нунаев, И. Имсултанов, Ш. Исаев, кхыбараш.

Лаьттангара дукхагIа пайда эцара тха отделене вIашагIъеллай агротехдешара кружок. Кружоке Iомаю юртбоахамё кердa техника, йовзийт хьалха латтарий опыт. Укх шера дукхха дукхагIа пайда эца а хIаьта тхоай отделене экономика лахе а лерхI оаха. Из де тха низ дIа а кхоачаргба.

И. СОЛТАХАНОВ,

Наурски производственни управлене «Надтеречный» совхоза шоллагIча отделене управляющий.

Удобренеех пайда эц

Соахка гурахьа лийцараш миссел дукха минеральни удобренеш хьалхагIа цIаккха а лийцац Грозненски производственни управлене 1-ча Мая цIерахча колхозо. Гранулированни аммиачни селитран суперфосфатех 540 тонн кхашка дIатасса езаш яр.

Вешта а етта доаца деккар кхы а халагIа хилар пайда дукхагIа лургболаш удобренеш нийса тоха ца харах.

Цудухьа цу кружок вIашагIъеллай колхозе. Кхаш лелaдерех, баьца даьрен лелaдерех, хьайбаш лелaдерех, механизаторех 150 сага лайра цу кружокашка деша а агрохимех дола хIамаш шоашта Iомале я.

Iомалуш барамца занятеш ю колхоза керттерча агронома ноа. Сосуновен баьца доарнита агроном волча ноа Плихен.

Агрохимия Iомаечарна долча новкъостала колхозе дика кийчдаьд стендаш, плакаташ, таблицаш.

«Хими —хIамаш дIаюеча, хьайбай боахаме, цIагIарча гIулакхашка» яхача стендашта къаьстта хьахьокх химе даькъе вай Iилманна карагIдаьннараш. Цигача я эшаш долча литература каталог а.

«Тамашийна чIоагIа лакхлу» яхача плакато хьахьокх, ший ханнахьа кхашка йиллача аммиачни селитра 1 центнеро кIи хьувкъам 4—5 центнер, кортолий хьувкъам — 18—20 центнер, шекара свеклай хьувкъам — 25—30 центнер лаккхбеш хилар.

Хьайбашта телача доакъарех 7 килограмм карбамид техача совгIа 10—12 килограмм шура, 0,5 килограмм дулх, 90—150 грамм тха лу.

Цу тайпара. теори практикаца тар а еш, 1-ча Мая цIерахча колхоза кхаш лелaдераша хIанзэе а 1475 гектара тIа минеральни удобренеш тайсай.

Шоаш доаха толамаш кастта хургйолча КПСС ЦК Пленума хетаду 1-ча Мая юртбоахама артела къахьегамхоша.

Н. ГОЛУБЕНКО,

Грозненски партиона шейба, тор - партогранизатор.

ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ

Боккхача лоархIамера гIулакх да бIаьсти дIадувча ялатий фу лерттIа кийчдар, из дIадувча боарамга кхоачадар. «Кавказ» яхача колхозе фуна лаьрхIа чутессача ялаташта уж тIа мишта доал хьажара толнам бича гучадаьннад: тIунай дукха йоаллаш килларах 968 центнер хьажкIаши, тIабалара процент локё хиларах 600 центнер кени, «клещ» яха лазар кхайтта хиларах «Саратовская» яхача сортах бола 653 центнер борин дIадувча боарнга дIакхоачабаь боацилга. ХIаьта а геттара шорттига лел укхаза ялаташ цIендара а уж дIадувча боарнга дIакхоачадара а балхаш.

ДикагIа латт гIуллакхаш «Ингушский» совхозе. 300 центнер «ВИР-42», 40 центнер «Кремнистая» яха хьажкIаш геттара дика я. Бакъда, 2250 центнер хьажкIаш хIанз а тIехьа тIунал дукха йоаллаш хиларах дIавоча боарнга кхоачаьйта.

«Советский» сортах бола 400 центнер кен — 77 проценти 345 центнер горох — 72 проценти мара тIаялац бIеха хиларах. «ВНИИМК-1646» яхачa сортах долча 160 центнер генарех 140 центнер дика да, 77 процент мара тIадалац 320 центнер генараш, дIалера пайдана дац «Сорго» яхаца баьца фу. Дика вIаштIехьдаьккхая совхозе бIаьсти дIаде лаьрхIа ялаташ цIендара балхаш. ХIанзчул тIехьагIа эша дезаш да кенеи, горохеи, чинеи фу.

Л. ПОБЕРЕЖНАЯ,

центрально-семенной лаборатори заведующий.

Техника ремонт яь яьннай

Шелковски производственни управлене М. Горьке цIерахча колхоза механизаторашеи полеводашеи мехула дукхагIа пайда эца лаьрхIад шоай боахамерча торонех. Социалистически яхь а бьнна доккхий къахьегама толамаш хахара хьийара йиш кхёбац цар. Дика дIахьу боахаме гурахьа дIадийначa ялаташта минеральни удобренеш товсийта, бIаьсти яьлча хьажкIаши шекара свеклан, хIаьта кIа, мукх, кхыйола культураш а дIаювргйолча лаьтташ тIа ширдаьнна кхо дуллаш латт. Доккхий къахьегама толамаш доах механизатораша бIаьсти эшаш йола техника тоеш а.

Ханнахьа доладир колхоза мастерскешка юртбоахама техникаеи инвентарaй ремонт ярa балхаш. Ставропольски краерча Георгиевски производственни управлене механизатораша юртбоахама техника сихагIа тоаь яккха, аьнна дехь кхайкарал раьза а хиннa тIайийцад цар, лоагара дента еяду ремонтан балхаш. нийса лелаю графика, ерригa ремонт уйлаеш хьисапа чанйоаккха.

Дика къахьегараш белгалбаьннаб укхаза говзаме механизатораш И. Шимаев. А. Матаев. И. Тангатаров, Х. Эпендиев. Двигателаш, доагора аппаратураш, электрооборудовани, тракторий тIехьашнара соанаш, кхыйола болхане механизмаш тоеш шоай сменик нормаш 140—160 процент кхоачашдеш болх баьб царех хIаране, иштта белгалбаьннаб кхы дукха а механизатораш. Ерригача юртбоахама техникан инвентарaн ремонт яь йиннай М. Горьке цIерахча колхозе.

В. БЕРДНИКОВ.

ШУРА СОВЪЯККХА ЙИШ Я

Шаьла производственни управлене «Дружба» совхоза цхьоалагIча отделенера шурий-товарни ферма коллектив укх шера хIара фуражни Iаттагара планах 1950 килограмм шура яккха езаш я. Цхьабакъда, ала латт ферме шура яккхара гIулакх. ДIадахача шерарчул дукха кIезигагIа йоаккх цига из. Масала, цхьан фуражни Iаттагара укх шера январь бетта яьккха шура дIадахача шера цу хана яьккхачул 17 килограмм чухнахьа я. ХIаьта ерригача ферма яьккха шура 60 центнер гаргга кIезигагIа я.

Селла дукха хIана кIезигъяьй цу ферме йоаккха шура?

Цуна керттера бахьан доахан доагIача бесса ца кхабар да.

Ферма бригадира ноа. Абраменко яхачох кхоачамболлаш доакъар да ферме. Бакъда, из доагIача бесса доаханна дIалуш дац. Рационах дийнахьа 20 килограмм силоси, 25 килограмм жоми, 4 килограмм йоли, 3 килограмм чай тела дезаш бар уж. ТIаккха цига нормал чухнахьа тел йол, хIаьта жом беррига гIорзаь вIалла ба йиш йоацаш хул.

«Отделене кулгалхоша хьайбашта барда кхухьаргбоацаш сацабаьб. Тхона цо луш пайда бац», — йоах отделене управляюще ноа. Данильченкос. Цхьабакъда, ферма доаркаш цу къамьела раьза бац. ВIайхача, кердача барда наьха санна ноакъостал дора, яхац луш дукхача шерашка дена доаркалла болх беш болча Бердер Аннаси Юшаева Шубанен.

Ала деза, цу кхоачамбоацараша йоаккха новкъарле еш. Нагахьа санна отделене кулгалхоша доахан кхабара йоагIа терко еш хилча цар шура дукхагIа лургъя. Къаьстта дика доакъар да жом. Из гIора а байта зехьа бохаш хилар Iалаьмате харцахьа да.

Дукха ха я ферме доахан деттa установка еца. Из мукх йоаш складе уал. Гуш да балхашта механизаци яра отделене кулгалхой гIерабоацилга.

Во лелабу ферме агитационни, массови болх а. Фермера цIе уголок яьсса я. Цхьаккха тайпа плакаташ, стендаш яц, дикагIболча хьайбаш лелaдерий балха гоалд дIайовзийташ дола брошюраш яц. Доаркашта юкъе хIанзалца социалистически яхь йоаржаьяц.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIа цe боалаш хIана багIа отделене а совхоза а кулгалхой?

М. ЗАКИРОВ.

Предгорненски юртбоахама опытни станце болх бе йолаеннача агрохимдешара кружоке дешаш ба агрономаш, бригадираш, предгорненски опытно-хьокхама боахама кхыбола болхлой, хими юртбоахама юкъейхьарца дувзадённа мел дола хIамаш Iомаду цар.

Сурта тIа: (аьттехьа) Iилман йоккхагIа йола болхло Р. П. Левина-Дерягина «Минеральни удобренешн физико-химически белгалонех уж йовзарех» яхача темах лекци еш я, (аьрдёхьа) цу станце лаборантналла болх беш йола Р. Соколова хьожаш йола лаьттайна мел лаьт да.

Н. Кобаншвиле сурт.

ШКОЛАЙ ВАХАР

ХЬЕХАРХОЧУН ДИКА ЦӀИ

Къаьнара цӀеноп дагӀа Боевой улицах. Цу чу я № 49 йолу грозненски школа. Цо белгалдаьккхад ше йилла 65 шу дизар. Цу шерашка цуп ненашта юкъе кхийна арабаьнниаб бӀаьш нах, хӀаьта цийша баьнинарашна вӀашагӀккеташ моттиг йолча хана марех дуккха бараш беза хьаьший хул шоай хьамсарча школе. Царех ба инженераш ни. Токмачев, Рязанцев, машинист нов. Приоров, пенсионер нов. Скопа, дуккха кхыбараш.

Къаьнарча хьехархоех нагахьа саг висавац школе. ХӀаьта а, укхаза ба массехк шера школе къахьегаш бола хьехархой. ШоллагӀча классе дӀачудоал тхо. Урок луш я Любовь Федоровна Половова. 17 шу да школе из болх бу. Юххьанцарча классашта хьехаш я из. ХӀаьта цкъаза цо кхайка берий дай тӀабоалабича, царца хул цхьан хана из хьийха дешархой. Хьехара болх дика барах цунна еннай «Халкъа образоване отличник» яха значок.

Ер 33-гӀа шу да къаьнарча хьехархоех йолча биологи хьехача Мария Григорьевна Вартановас дешархошта хьехам тела. ВорхӀлагӀча «Б» класса кулгалхо я из. ХӀаьта цу классе я дикагӀа йола пионерски отряд.

Цкъаза ший професе уйла е хов Мария Григорьевна, кӀирлийя бӀаргахьож из кӀаьнкийц йнӀигийн йовхьамашта: «ЛерттӀа кхетолий теш аз ераш?» йоах цуи дегоШеко яц. Мария Григорьевнас ший берріга кхетам дӀалу вай къона тӀехье цӀена хьалкхеира.

ХӀаьта, математик Юрий Алексеевич Дериглазов вувцаргва вай. Дуккха сакъердаме хӀамаш дувца йиш я цунах. Суворовски училище йистеьккха ва Юрий Алексеевич, вай эскаре гӀулакх деш дукха хаьнккхай советский эпсара. Цхьабакъда, хьатӀакхаьчар маьршача къахьегама тӀаверза веза ха. МалагӀча балха гӀоргва? Военни гӀулакх хьехя школе вера из. Цхьабакъда, лакхера образовани яккха езаш яр. ХӀаьта из тӀагӀертта деша а волавелар. Укх шера Нохч-ГӀалгӀай пелагогически институт яьккха воал из.

Английски меттала урок йолча дахар тхо. Из луш вар геттара къона педагог Виктор Семенович Камышев ва. Цуи вахар а ший тайпара нийсленнад. № 6 йолча грозненски школе дешаш хиннав из. Цигара йиствоаллашехьа а Арме ваха вийзар цун. ХӀаьта цигара йисте а ваьнна цӀавенача тӀехьагӀа институт йистеьккхай цо.

— Эггара дикагӀа кхеташ вола дешархо малагӀа ва хьа? — аьнна хаьттар оаха Виктор Семеновичага.

— Дешарах дика кхетараш дукха ба са! Масала, хьаэцаргва вай Мусаев Ваха. ЛадувгӀал ваш по английски мотт мишта шаьра буви.

Виктор Семеновича Ваха хьатӀа а вийхе, английски меттала хаттар ду цунга: «Хьабувцал ваха шоай дезал!»

Вахас хьал а гӀетте, шаьра жоп лу. Цо цӀи йоаккх даь, наьна, вежарий.

— Гой шоана, нохчий кӀавика мишта шаьра буви английски мотт. Уж тайпа бераш кӀезига дац са классе, — йоах Виктор Семеновича.

Дешархой веза ва шоашта историй хьехаш вола Евгений Иванович Ткаченко а. Из лархӀа метаргволаш дола гӀулакхаш доакх цунах. Евгений Иванович ше а ва хьалха цига деша ваьгӀа. Ший дешархой йоакхо еш, царна фу эшовш ва из. Дешархошка дикагӀа кхетаяйтар духьа ше урок хьехача хана хӀара дош къоастадийя, дега чу дужаргдолаш оал цо.

Школе краеведчески кружок вӀашагӀъеллай Евгений Ивановича. Цунна юкъе я Деревникипа Лида, Литовкин Вадим, Петий Лариса, Подгорная Галина, дуккха кхыбараш. Шоай хьехархочун кулгаца локомотивайн вагонийн депо истори язде лаьрхӀар къоначча краеведаша. ГӀулакх лелаш да. Машинаькъа транспорта 25 ветеранагара материалаш гульйӀ. Къонача автораша кастта ядаь доаккхаргда из истори.

Хьалхара шу мара даь эрсий мотти литературен хьехача Галина Тимофеевна Никольскаяс школе болх бу. Цхьабакъда, дешархошта хӀанзле а дукха езаеннай из дог цӀена долаш, шийна хоав бераща гӀад а яха дӀалуш хилара.

— ЧӀоагӀа дукха деза сона айса хьеха бераш, — йоах Галина Тимофеевнас. ДӀахьажал шо, мишта цӀена ба уж. Цо хьахьокх ше цӀена лела ӀомабаьАгаева Зина, Ганжа Таня, Гноевой Леня, кхыбола кӀаьнкаш а йиӀигаш а.

Тхо хилар школе мастерскешка, вагонийн локомотивайн дело, унивеомаге, машинаькъахой больнице, тхо цецдаьлар укхаза а тхоашта шоаьткъе ийслагӀча школера дешархой бӀаргабайча. Уж хиинаб укхаза производствени практика, слесаралла, токаралла, тика чу мах бе, медицински сестраш хила Ӏомабала баьхка.

— ХӀана производствени практика чакхйоаккхаш 250 совгӀа бер да тха, — йоах дешара даькъа заведующе. — Цунна кулгалдеш ба опыт йола мастераш-педагогаш Евгений Тимофеевич Рачинский, Сергей Маркович Кузьмичев. Цар шоай берріга кхетам, шоай еррига опыт дӀалу дешархой къахьегамах безам болийта гӀерташ.

Массаза санна, къахьегаш ях из школа. Цуи дешархоша а, пар даьша-наьноша а даим дикача дешаща хьоахабу хьехархо яха дика цӀи йола хьехам телараш.

С. ВОРОНИН.

Дешархой гӀулакххаш

Долакоарча школе вахачун эггара хьалхагӀа бӀаргкхет школа гонахьа хьаьчча кердача картах. 500 метр дӀаьха я из. Карт хьаьраш ба школа производственни бригада юкъе боагӀа 7-чен 10-чен классашкара дешархой. Соахка 125 дешархо вар бригаде, хӀаьта укх шера 150 ва.

Гурахьа бераш деша юха чудалехьа 150 парта, 57 гӀанд, 10 истол, кхы дукха хӀамаш тоайир школа производственни бригадо. Дерригача ремонтни балхех 1200 сом хьожадир дешархошта. Цу ахчах цар ийцар дукха а наглядни пособеш, физико - химически кабинеташта эшаш йола оборудовани, кхыраш.

Соахка дика новкъостал дир дешархоша «Ингушский» совхоза. 25 гектара тӀа хьаьд а кхеь чуийцар хьажкӀаш, лергар 300 устагӀа, кхыдераш дир. Укх шера керда социалистически декхараш тӀаийцад бригадо. 25 гектара тӀа хьажкӀаш дӀае, хӀара гектара тӀара 100 центнер хьажкӀаш чуэца, 5 гектара тӀа шекара свекла дӀае, хӀара гектара тӀа 350 центнер хьалххее а лаьрхӀад цар. Шоай дош кхочашдара хӀанзъе а хьинаре къахьег дешархоша. ДӀадуллаш латт цар участка тӀа шиндаьнна кхо. ХӀаьта хий дулларгдолаш а ба уж.

М. ГУНОЕВ,

Назрани производствении управлене инспектор - организатор.

Шаьларча № 18 йолча книжкаш дохкача тика тӀехххоачаккъьнай январь бетта книжкаш доххара плам. Укх деношка тика чу дохка денад кхы а керда книжкаш. Царца де нохчий меттала «Ленин дегавохар», А. Айдамирова «Лоамац чура сердал», М. Мусаева «Доше бронка», кхитта дукха кхидола литература.

Сурта тӀа: Шаьла партиона политически просвещене кабинета библиотекарь Пайхаева Сацита тика заведующеца Эдельханова Лом - Ӏаьлаца книжкаш хоржаш йоаля.

Н. Кобиашвили сурт.

Спорте дакъа лоацараштa

Укх деношка № 2 йолча Урус-Мартана цхьайтта шера дешача школе сакъердаме сайре хилар. Массехк ди хьалха школа карндораш чу а, наӀарга а хьалтеха йоахар объявленеш. Цар хоам бора спортивни сайре хургхилара.

Йилла ха тӀакхоачеш школе хьаьха болабелар дешархой. ДукхагӀбараштa тӀаювхар спортивни формаш, вокхарна — тӀаьнкӀал йоаккар.

Сайре дӀайолалуш хилар хойташ гургал тох школе. ХӀара классин цӀагӀа мугӀарех дӀа а эгта хьаьра болалу къона спортсменаш. Школа йоккхача коридора чу гӀолла го а баьккхе цхьан оагӀорахьа дӀаувтт уж. ТӀаккха физкультура хьехархочо команда лу спортивни байрахк хьачу яхьаш нийслийя дӀаотта аьле. Хьачуяхь байрахк. Цунна тӀеххьа школа дикагӀа болча спортсменаша яхьаш я школьни а, районни а, а, республикански а яхьашка даькъалоацаш хиначa дикагӀбараштa тийнна цӀе вымпелаш, кубокаш.

Цул тӀеьхагӀа районни спорта Совета вакало цӀи йоакхх ялхлагӀча «в» класса дешархочун Султанова Зоиай. Зинайна лу ейгача атлетика хьалхара разряд яккхарах дола удостоверени а значок а. Волейболах а баскетболах а ловзаш даькача толамех хьожайир цунна из разряд. ДӀахо цӀераш йоах ийслагӀча «б» классерча Добрынина Любай, ворхӀлагӀча «б» классе деша ягӀача Ибрагимова Ӏайнай, бархӀлагӀча «а» классерча Дутаева Хьавай, Янаркаева Айзай, Дутаева Хьаврай, ялхлагӀча «а» классерча дешархочун Султанова Аняй, кхычар. Царна хьожаю ейгача атлетика шоллагӀа разрядаш. ЧӀоагӀа хоза хет дешархошта шоаш белгалбоахаш.

ХӀанз Ӏа дале а юкъагӀа биташ шоай болх къоначa спортсменаша. Спортивни зале уж хул тренировкаш а, тайп-тайпара упражненеш а еш. ТӀаккха уж арайоал цӀенеча фега. Спортсменашта эггара хозагӀа хеттача бесса ма латтий укх шера Ӏа.

Школа хьехархоша йоах:

— Физически низ болаш, кхетам лакха болаш ба тха дешархой — спортсменаш. Спортах дакъалацаро царна новкъостал ду дика деша.

Парте ЦК июньски Пленуме лача доклада тӀа а, къамаьл даьраша а белгалдаьккхад бераш физически а, эстетически а дегӀадаьккха хьалкхедара бокхха теркам бе безилга. Из дика кхетаду Урус-Мартанерча школа хьехархоша.

Ж. ГАЛАЕВ.

Сурта тӀа: Московски тӀо-наькъа оагӀорахьара Ленинградах хьачуволлача метте керда хьалдаь нах чуӀе цӀенош. Укхазара массехк километр мара гаьна дац 20 шу хьалха оборона лаьтта доазув.

М. Ваякин сурт.
ТАСС фотохроника.

САКЪЕРДАМЕ САЙРЕ

Укх деношка А. П. Чехова цӀерагча Нохч - ГӀалгӀай республикански библиотека читальни зале Яндиев Джамалдина творчествах лаьца сайре хилар. Писателя творчествах лаьца къамаьл дир Нохч-ГӀалгӀай писателий Союза правлене председателa Ахматова Раисес. ГӀалгӀай меттала а эрсий мегта яьха а «Еэачунга», «Сага мотт», «Бер», «Наьнах», кхитта кхыйола а ший стихотворенеш дийшар нов. Яндиева.

Поэта творчество юнцаш къамаьлаш дир Москверча писателa Ц. Голодне, пединститута студента К. Лоскутовас, дуккха кхычар а. Сайреве дакъа лаьцар Москвера баьхнача хьаьшашa писателаша ни. Г. Керимовас, В. Шкаева, Нохч-ГӀалгӀайчен писателаша ни. Б. Зязикова, Х. Ошаева, Хь.-Б. Муталиева, А. Ведзижева, М. Маманаева, Х. Эдилова.

И. ГОЛИКОВА.

ШАХМАТАШ

Город Казане дӀахьоии я «Спартак» яхача Российски Совета обществе шахматех ловзара хьалхле яккхара турнир.

Турнире дакъа лоацаш ба спорта мастераш ни. Нежметдинов, Дамский (Казань), Бурляев (Москва), Бастриков (Свердловск). Финале дакъа лоацаш ба «Спартака» общества дикагӀвола кхойтта мастералла хила кандидат. Хьалкле яьккхача кхаь мастералла хила кандидета мастера цӀи дургья.

Хьалхарча туре ше ловзаш Нохч-ГӀалгӀай оикал, мастер хила кандидат нов. Вергин лайзар низ болча къаьнача, массехказа РСФСР чемпион хиначa нов. Нежметдиновца. Цхьаккха кот ца воалаш чаккхдаьлар ловзар. ХӀана финал дӀахохьоа я.

* * *

Москве дӀайоласенай къоначa мастерал кандидатий «Буревестник» яхача общества турнир. Цига дакъа лоацаш ва Грознерча нефтяной института студент, мастер хила кандидат А. Чубуков.

А. БАГДАНОВ.

Культура министерства методически кабинете

ЧӀоагӀа сакъердам болаш да укх деношка Нохч-ГӀалгӀай культура министерства методически кабинето арахийца светозвукови газета. Вай республикерча дикагӀа йолча колхозех, совхозех, цхьаболча хьалхле лелаерех лаьца я газета тӀеххьара номер. Светозвукови газет арахийцад дика музыка а йолаш. Газета сценарий республикерча массайолча клубашка а культура цӀеношка а дӀаяхьийтай.

Дика вӀаштӀехь а яьккха массайолча клубашка, библиотекашка, культура ЦӀеношка методически разработка дӀаяхьийтад методически кабинето. Масала, плакатий схемаш, тайп-тайпарча сайреций планаш, агрохимех а кхыйола темаех а дола Ӏилмаш, документальни, хроникальни кинофильмаш, книжкай выставкана лаьрхӀа спискаш.

ХӀанз методически кабинето нийчъеш латт «Къамаьл ду Нохч-ГӀалгӀайчен маькаша» яьнна рубрика а йолаш стенд.

Редактор М. Х. ЛЬЯНОВ.

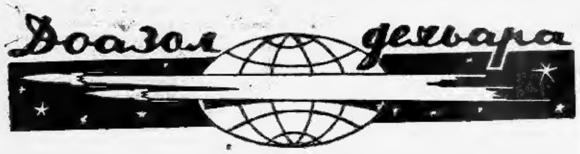

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ФРГ ПРАВИТЕЛЬСТВАГА ЯЬ ПРЕДСТАВЛЕНИ

Малхбузехьарча Германе ракетин герз хьаделга вӀаштӀехьдаккхарца дийзза Советски правительствас представлени яьй ФРГ правительствага.

Цу тӀа тӀолла Боннерча советски посольства ФРГ правительствага яьча заявлене тӀа йоах, укх тӀеххьарча хана доазол дехьарча газеташ тӀа кепа теха арадаьннад Германе Федеративни Республике ядерни зарядаш лаьрххӀача дӀакхоачанра мегаш йола ракеташ а юкъе а йолаш, управляеми снарядаши ракеташи хьеш балхаш деш да, яхаш дола хоамаш. Къаьстта аьлча, хоам бу, цу тайпарча ракеташта тоххамаш де а уж хьае а йолаенна «Вафен-унд Люфтрюст-унд А. Г.» яха фирма кийча я «тактически ракета хьаштдолаш йола система» хьаергйолаш заказаш тӀаэца, яхаш а, хӀаьта хӀаналехьа а массехк мехкагара «миллионий маркай» заказаш хьайцад, яхаш а.

ФРГ тӀема ракеташ хьаелта вӀаштӀехьдаккхар, белгалдоах заявлене тӀа, кхычарца бувзам а боацаш ше къаьстта деш дола хӀама лархӀа йиш йолаш дац. Малхбузенгермански тӀема потенциал алсамъяккхара даькъе Федеративни Республике тӀагӀертта чакхдоахача гӀулакхашца, хӀанзлехьа а 20 миллиард маркага цӀакхаьча йола ФРГ тӀема бюджет совъяккхарца, бундесвера герзашта «модернизаци» ярца, эггара хьалхарча аргӀанна, эскарга а флотага а шоай мукъагӀа ядерни герз караккача торо хилийтара лелаеча кампанеца бувзам болаш да из.

ТӀеххьарча бакъдараша тешаме хьахьокх дунен тӀара вӀашдухьаленаш кӀоарглургйола, пачхаьлкхенаша вӀаши гӀулакхаш леладелга а царна юкъе барт хулга а дохадергдола кийъ лелабара тӀаккхувш ФРГ правительство хилар.

Юха а дага ца дохийтача далац, белгалдоах заявлене тӀа, германски машара договор отталалица йолча хана цхьаннега а йиш яц, гитлеровски Германе цхьа правопреемница из хиларах тарра, Германе Федеративни Республика дувцилга йоашцаш Германе капитуляци яь хилар тӀара, Германи машара хьакъехьарча декларацие тӀара, цхьоагӀонхоша цхьана тӀайийцача решенеш тӀара хьадоагӀача декхарех мукъаялийта. Уж белгалъяь дунен халкъашта юкъера правови акташ телхаеш а машар хьаштдолча пачхаьлкхенаша духьале ца еш дита йиш йоацаш а хӀама да Малхбузен Германена милитаризаци яр, мухха а духьале е езаш да ракетно-ядерни герзана, мохк кийчбаргахьа лостадаь леладу гӀулакхаш. Советски Союза правительства ФРГ правительствана къаьстта кертагӀдоаккх Германе Федеративни Республике бокъо йоапаш леладу тӀема гӀулакхаш геттара чӀоагӀа кхераме хилар.

Дунен халкъашта юкъера машари кхерамален Ӏалашъяра уж хьоахадаь дешаш доккхача маӀане хилар дага а кхоабаш, Советски правительства безам ба, йоах заявлене тӀа, Европера кхохкам совбоаккхаш дола тайпа гӀулакхаш леладе Федеративни Республика тӀертарца дувзадена хулача хӀаманна берріга бехктокхам ФРГ правительствана тӀабожаш хилар белгалдаккха.

Цу тайпара представленеш яхьийтай США, Англе, Франце правительствашка.

(ТАСС).

НАТО-на МУТӀАХЬА ХУРГЬЯЦ КИПР

НИКОЗИЯ. Цу мехка чурча гӀулакхашта НАТО герзашцара низаш чугӀертара хьакъехьара англо-американски керда план юхатотташ решени тӀаийцай Кипра республика правительства. Президент Макариос председатель а волаш, Лондонера хьаенача республика делегацена керте латтачо, кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Киприану дакъа а лоацаш хиначa республика Министрий Совета заседане итогаш яшха а йоацхаш цу хьакъехьа хоамаш ду кепа йоззано.

«НАТО герзашцара низаш Кипре Ӏодовссадара хьакъехьарча англо-американски кердача плано тешал ду, — язду «Махи» яхача газето, — США-и Англеи политически делелаш а дипломаташ а Кипрана оккупаци е лерхӀаш хилара, республика кхайкаялехьа хьалхха Цюрихеи Лондонеи хьалхаьхарел а цхьаьналгӀа йола соглашенеш хьахьоерчаяр духьа деш да пар из. Из план юха е тотташ, вай декхарийле да воашна хьалхле хьа а яйца кипрески дош ООН-е дувца оттадайта».

Хетараш а политически кхетамаш а чӀоагӀа бе-башха долаш бола нах хоадамболлаш дукхала ба НАТО-е деладеча тийшача балхашта, цо тӀагӀертта деча гӀулакхашта, тувсача кхерамашта.

ХӀаьта а совбувлаш ба НАТО герзашца Кипрана чугӀортарах бола кхерам. Кипрана гаргга тӀадаьхиа лелаш юха а веденнад туркий тӀема кемаш.

Ший паргӀатон ший лоӀаме хулгеи дӀа ца хеца доадамболлаш чӀоагӀо яь Кипра Республика хилар дӀа а хайташ Кипра кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Киприану аьлар: «Тха республико цхьаккха дича а тӀаэцаргдац НАТО бӀу гӀайрен тӀа Ӏовоассабелга. МоллагӀча тайпарара чугӀортар, тха халкъо юхатена на Ӏеш, харцахьа лоерхӀаргда Кхерамален Совето а ООН-о а».

(ТАСС).

«ПАТРИОТ» РУБИ КХЕТАМ ЧУ ВА

НЬЮ-ЙОРК, 3 февраль. (ТАСС). Президент Кеннеди вера бехке ва, аьнна, дегабуам баь хинна Л. Освальд тепча техе вийна бийсанарча клубий да Руби тохкам бе дӀавигача клиникера набахта юха хьавоалаваь. Защитниккаша дехарах судо тохкам бе хьожабьча йоараштa психиатрашта лер тӀара даьнна цхьаккха хӀама корадаьдац Рубе хьаь чура.

Лораша харцду Освальла тепча тохача хана Руби кхетам чура ваьнна хиннав яха дош.

ХӀаьта а Рубе ялх адвокат хӀенз а къарлуш ба кхетам чу хиннавац из, яхаш, бехк ца байташ из кӀалхара ваккха е лоадам боацаш мара цунна суд ца ийта гӀерташ хувзаду цар из гӀулакх.

Цул а совнагӀа, защитникаш бахь а дӀь хьаоттаде лерхӀаш ба, «ше патриот» хиларах вийнаа цо Освальд яха дош. Кеннеди вийнар Освальд хилар бокъонца гучадаьнна доацаша ехьа а.

Адвокаташа леладеча гӀуллакхаша хьахьокх зуламхо Руби кӀалхарваккхара цхьаккх хӀама а башка доацаш уж хьувенлга.

СОВЕТСКИ КОСМОСА ТУРПАЛ ЛОНДОНЕ

ЛОНДОН, 4 февраль. (ТАСС). Планеташта юкъерча бувзамий английски обществас хьийха а хьийха тахан Лондоне кхаьчай В. Николаева-Терешкова. Аэродроме цунга моаршал хоатташ хилар граждански авиаце министра парламентски заместитель Мартен, планеташта юкъерча бувзамий английски общества президент доктор Шеперд.

Ишта эггара хьалхарча кхалсага космонавта накъа баха хилар Великобританера СССР посол А. А. Солдатов керте а волаш бола советски посольства болхлой а. В. Николаевас-Терешковас кепа йоазонна заявлени а йир, хӀаьта иштта радио, телевидене, газетий корреспонденташа даьча хаттарашта жопаш а тийлар.

ДЖОНСОНА ПОСЛАНИ

ВАШИНГТОН. 4 февраль. (ТАСС). Кепа йоазон дешашта волча КӀайча цӀен секретара Сэлинджера селхан хоам бир укх тӀеххьарча 48 сахьата Кипра президентага Макариосага шийгга послани яхьийтай США президента Джонсона, аьнна.

Послане тӀа аьнар фуд ца дувцаш дитар Селинджера.

Американски информационни агентстваша деча хоамех дунен халкъашта юкъера полицейски низаш Кипре дахийтара дош дуцаш я Джонсона Макариосага яхьийта послани.

МАШАР ДУХЬА

УДАЙПУР, 2 февраль. ТАСС-а специальни корреспондента О. ПЛЕШОВА хоам бу:

Герз дӀадаккхарен дунен халкъашта юкъерча кхерамалени дош дувцаш ялх дийнахьа хиначa 12-ча Пагуошски конференце болх чакхбаьнниаб укхаза.

Селхан тӀеххьарча пленарни заседане тӀаийцача заявлене тӀа хьехьекха да дунен тайп-тайпарча мехкий аикалаша кертагӀдаькха вай ханара керттера а эггара лоархӀамегӀара а дешаш.

Конференце чӀоагӀа къоабалйир ядерни герз а долаш йола объекташ Лаьттанна гонахьарча орбите ца яхаре хьакъехье СССР-ен США-ен правительствашта юкъе хиина соглашени. «Массане а деррига а герз дӀадаккхара новкъа баьккха лоархӀамера гӀа лерхӀ оаха, — аьннад заявлене тӀа, — Московски договор оттадарах».

Заявлене тӀеххьарча даькъе чӀоагӀа терко тӀаяхийта дуца массане а дерріга а герз дӀадаккхарах дунен мехкашта, къаьстта а дегӀадоагӀаш лаьтача мехкашта даргдола бериат.

ТӀехьа тӀийоагӀаш йола Пагуошски конференци 16-ча сентябре Карлови Варашка йола аьнна оттадаьд.

ЛадувгӀа

Радио: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (гӀалгӀай меттала); 6.45 — ашераш; 6.50 — хоамаши передачай программеш; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.20 — «Сердало» газета оагӀонаш тӀа гӀолла; 8.30 — «Армене иллеши халкара ашараши» — концерт; 8.45 — пионерашти школьникашти передача (эрсий меттала); 16.00 — радиои телевизионни передачай программа; 16.05 — «Дунена гонахьа» яха музыкальни журнал (эрсий меттала); 16.30 — керда хоамаш (гӀалгӀай меттала); 16.45 — «Социалистически ахьах Ленина яхар» — беседа (гӀалгӀай меттала); 17.00 — «Второе призвание» яха очерк (эрсий меттала); 17.15 — «Къональ» яха передача (эрсий меттала); 17.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Машинаькъа тӀара маяк» яха очерк (нохчий меттала); 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.35 — «Нохч-гӀалгӀай халкъа ашераш» яха концерт.

УКВ: 9.00 — СССР-а пачхаьлкхен академически эрсий хора концерт; 10.00 — «Шмихара бригадир» — берашта йола радиопостановка; 10.35 — Григорина оркестран чӀоадаргаа лаьркӀа концерт; 19.00 — «Хоам бу цӀераш» — яха радиопостановка; 20.05 — нохч-гӀалгӀай музыка; 20.50 — «Иоланта» яха Чайковске опера; 22.30 — «Сакъердене оагӀонаш кӀалтӀайоахаш» яха радиожурнал; 23.30 — Глазунова пхелагӀа симфони.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизиони кердадараш (гӀалгӀай меттала); 18.35 — киножурнал; 18.45 — Хьалхарча мугӀарашка. Республика дикагӀа бурув деттархошна хиина къамаьли репортажи (нохчий меттала); 19.00 — кулгашна ка ду памятник. Пушкина творчествах кагирхошта оттаю передача (нохчий меттала); 19.20 — «Кара-Кумера тохкам» яха киноочерк; 19.40 — Аксай — доттагӀлен хий да. Дагестанен Нохч-ГӀалгӀайченца колхозиний доттагӀалах йола репортаж (нохчий меттала); 19.50 — КПСС Центральни Комитета Пленума наькъадаларa. «Алханчуртский» чхочa совхоза директора новкъоста Льянова беседа (гӀалгӀай меттала); 20.00 — «Шекар доаккха свекла — хьайбашта кхачаи дика продукт а» яха юрта боахама фильм; 20.10 — лоацаметражни фильм; 20.30 — передачай программа; 20.35 — «ГӀалат валарга ши гӀа мара бац» яха художественни фильм.

Город Грозне, Спокойная яхача улицагӀа, 30, яхаш йолча гражданка Бондаренко Татьяна Фоминичнас суде деннад город Грозне, Трудовая яхача улицагӀа, 56, вахача гражданинагара Бондаренко Юрий Александровичагара ше хьалхрах делo дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦӀеча фронтовикий улица, 15, Телефонаш редактора ним. — 3-07-01; белхаухьалла секретара — 3-45-48, партийни вахарех, хоахамах, оысьмай отделий — 3-20-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15, Телефоны зам. редактора — 3-07-01; ответственного секретаря — 3-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 3-20-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцион проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции.

СФ05027. Заказ № 647.